

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**ФАКУЛЬТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ПРАВА ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ПОЛІТИЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

Пеньковська Валерія Романівна
(студент групи МВ-1)

КВАЛІФАКАЦІЙНА РОБОТА

**«РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА В СУЧАСНІЙ ДИПЛОМАТІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЯХ»**

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії»)

Допущено до захисту
протокол № _____
від _____
зав. кафедри міжнародних відносин
і політичного менеджменту
д.екон.н., доцент
Гребчук І. Л.

Керівник роботи:
к.ф.н., доц. Литвинчук О.В.
(наукове звання, прізвище
та ініціали)

(підпис)

Рецензент
д.іст.н., доц. Шевчук А. В.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир
2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	6
1.1 Роль соціальних медіа у формуванні сучасної публічної дипломатії.....	6
1.2 Механізми та особливості використання соціальних платформ у міжнародній комунікації.....	13
РОЗДІЛ 2 СОЦІАЛЬНІ МЕДІА В СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ ДИПЛОМАТІЇ: ДОСВІД І ПРАКТИКА.....	18
2.1 Використання соціальних медіа дипломатичними установами та міжнародними організаціями.....	18
2.2 Взаємодія дипломатів із громадськістю через соціальні мережі.....	27
РОЗДІЛ 3 ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА НА МІЖНАРОДНУ КОМУНІКАЦІЮ В СУЧАСНІЙ ДИПЛОМАТІЇ.....	38
3.1 Інформаційні війни та дезінформація: виклики для дипломатії.....	38
3.2 Переваги та ризики використання соціальних медіа в дипломатії та міжнародній комунікації.....	51
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65

ВСТУП

Актуальність даної теми зумовлена стрімким розвитком соціальних медіа та зростанням їхнього впливу на міжнародні комунікації. Вивчення ролі соціальних медіа в дипломатії дозволяє глибше зрозуміти, як ці інструменти впливають на формування міжнародного порядку, вирішення конфліктів та побудову міждержавних відносин.

У сучасному світі соціальні медіа стали невід'ємною частиною глобального комунікаційного простору. Вони трансформували не лише особисті й професійні взаємодії, але й принципи функціонування міжнародної дипломатії. Сьогодні соціальні мережі, такі як Twitter, Facebook, Instagram та інші платформи, є потужними інструментами, що дозволяють державам, міжнародним організаціям та громадським діячам впливати на глобальну аудиторію, будувати імідж і формувати громадську думку.

Актуальність цієї теми зумовлена також зростанням гібридних загроз, інформаційних війн та дезінформації, які поширюються через соціальні платформи, що потребує нових стратегій інформаційної безпеки у дипломатичній сфері. Аналіз використання соціальних медіа в дипломатії дозволяє оцінити їхній вплив на міжнародні відносини та виробити ефективні підходи до їхнього застосування в умовах глобалізованого світу.

Теоретико-методологічні засади започатковано багатьма зарубіжними вченими: Д. Белл, Дж. Барнс, Н. Кулл, Д. Льюїс, М. Холмс, Дж. Най, І. Манор, П. Браун, Т. Ларіна, Дж. Ліч, А. Каплан, М. Хайнлайн, М. Левчук, В. Березенко. Серед вітчизняних варто назвати: М. В. Павлюх, С. Р. Кушней [2], К.В. Серeda [5], А. Юдін [7], У. В. Ільницька [8], С.В. Шпилик [21], Т. Мірошніченко, Г. Федорова [48], та інші.

Тому вивчення впливу соціальних медіа на сучасну дипломатію є актуальним і необхідним, оскільки воно дозволяє глибше зрозуміти особливості використання новітніх комунікаційних технологій у міжнародних відносинах та оцінити їхній подальший розвиток.

Мета кваліфікаційної роботи – проаналізувати значення соціальних медіа у сучасній дипломатії, визначити їхні переваги, недоліки та перспективи використання в міжнародних комунікаціях.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі **завдання**:

- дослідити роль соціальних медіа у формуванні сучасної публічної дипломатії;
- проаналізувати механізми та особливості використання соціальних платформ у міжнародній комунікації;
- розглянути досвід використання соціальних медіа дипломатичними установами та міжнародними організаціями;
- вивчити взаємодію дипломатів із громадськістю через соціальні мережі;
- дослідити виклики, пов'язані з інформаційними війнами та дезінформацією, і їхній вплив на міжнародну дипломатію;
- визначити переваги та ризики використання соціальних медіа в дипломатії.

Об'єктом дослідження є соціальні медіа як інструмент сучасної дипломатії.

Предметом даного дослідження є механізми, ефективність і виклики використання соціальних медіа в міжнародній комунікації.

Наукова новизна роботи полягає в більш глибокому аналізі соціальних медіа як інструменту дипломатичної діяльності. Дослідження розглядає не лише переваги цифрової дипломатії, а й потенційні загрози, які вона створює для міжнародної безпеки.

Теоретична значущість роботи полягає у розширенні розуміння ролі соціальних медіа в дипломатичній практиці.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що наукові та науково-практичні результати дослідження спрямовані на глибше розуміння ролі соціальних медіа у дипломатичній діяльності та міжнародних комунікаціях. Висновки й узагальнення, зроблені в роботі, можуть бути використані для вдосконалення інформаційної політики держави, зокрема у

сфері публічної дипломатії та комунікаційної взаємодії з міжнародною аудиторією. Розроблені теоретичні положення доведено до рівня конкретних рекомендацій щодо ефективного використання соціальних платформ у зовнішньополітичній діяльності, формування позитивного іміджу держави та запобігання деструктивним інформаційним впливам.

Наукові результати можуть бути використані працівниками дипломатичної служби, органів державної влади, міжнародних організацій, громадських об'єднань, а також у рамках інформаційно-аналітичної діяльності.

Матеріали дослідження можуть застосовуватися при розробці навчальних курсів із міжнародних відносин, публічної дипломатії, комунікаційних технологій, підготовці методичних посібників, а також у процесі професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері міжнародних комунікацій.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та задач у роботі використано низку різних методів. Зокрема, проведено контент-аналіз наукових робіт, статей та праць, присвячених вивченню даної теми. Також застосовано методи порівняльного аналізу для зіставлення підходів до використання соціальних медіа в дипломатії. Використано системний підхід для комплексного розгляду ролі соціальних мереж у міжнародних комунікаціях, а також методи якісного та кількісного аналізу для оцінки ефективності соціальних медіа в дипломатичних процесах.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження оприлюднено на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття» (м. Житомир, 13 грудня 2024 року). Житомир: Житомирська політехніка, 2024. Тема доповіді: «Роль соціальних медіа в сучасній дипломатії та геополітиці».

Структура роботи відповідає меті та постановленим завданням. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1.1. Роль соціальних медіа у формуванні сучасної публічної дипломатії

«Публічна дипломатія є невід’ємною частиною стратегічних комунікацій держави. Публічна дипломатія – це система заходів, за допомогою яких держава комунікує з громадськістю інших держав та впливає на формування суспільної думки населення інших країн для просування своїх національних інтересів і реалізації зовнішньополітичних цілей. Інструменти публічної дипломатії дають змогу значно розширити охоплення аудиторії, будувати нові партнерства, залучати представників сфер, що перебувають за межами сфери впливу офіційних органів влади (неурядових організацій, бізнесу, аналітичних центрів, освітніх установ, молоді, лідерів суспільної думки та окремих громадян)» [1, с. 9].

Публічна дипломатія виконує функцію налагодження діалогу між державою та громадянами з урахуванням культурного різноманіття як на національному, так і на глобальному рівнях. Вона також сприяє розвитку міжособистісних зв’язків у форматі «людина – людина», що набуває особливого значення в умовах активного використання соціальних мереж. Крім того, публічна дипломатія виступає важливим інструментом посилення національної стійкості, протидії гібридним загрозам, дезінформації та фейковим новинам.

Структура нової публічної дипломатії містить низку ключових компонентів, які частково присутні у структурі традиційної публічної дипломатії:

1. Моніторинг та врахування зворотної реакції іноземної аудиторії на опубліковану інформацію.

2. Проведення інформаційних кампаній з метою формування позитивної думки про країну за кордоном.

3. Здійснення культурної дипломатії, яка використовує соціальні мережі для поширення інформації про культурну спадщину того чи іншого народу.

4. Встановлення тісних зв'язків між іноземною аудиторією та власним населенням за допомогою соціальних мереж (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube та інші) [2, с. 126].

Держави, як основні суб'єкти міжнародних політичних відносин, насамперед керуються власними інтересами та прагнуть посилити свою позицію задля самозбереження. Задля досягнення поставлених цілей вони формують стратегічні партнерства, укладають союзи та налагоджують співпрацю. Їхня вразливість, спільні інтереси та усвідомлення вигоди від торгівлі спонукають до активної участі в дипломатичних процесах.

«Перше наукове визначення терміну «публічна дипломатія» запропонував Едмунд Гулліон, декан Школи права і дипломатії імені Флетчера Університету Тафтса у 1965 році: «публічна дипломатія пов'язана із впливом суспільних відносин на формування і здійснення зовнішньої політики. Її діяльність охоплює ті аспекти міжнародних відносин, які перебувають за рамками традиційної дипломатії: формування урядом однієї країни громадської думки в іншій країні; взаємодія неурядових організацій однієї країни з відповідними організаціями в іншій країні; офіційні повідомлення про міжнародні відносини та вплив таких повідомлень на політику; здійснення комунікації між дипломатами та закордонними кореспондентами; процес міжкультурної комунікації. Головне у публічній дипломатії – транснаціональний потік ідей та інформації» [3].

«Американський дипломат Ханс Тач визначав публічну дипломатію як «процес спілкування уряду з іноземною аудиторією, мета якого полягає у тому, щоб іноземна громадськість мала уявлення про ідеали, інституції влади, культуру, а також національні цілі та сучасну політику певної нації» [4, с.129].

Публічна дипломатія має на меті вплив на міжнародну аудиторію, через комунікаційні канали, які дозволяють державам та міжнародним організаціям взаємодіяти з громадськістю інших країн. У сучасному світі цей процес став набагато складнішим і багатограннішим, і соціальні медіа відіграють у ньому все більш важливу роль. Вони забезпечують нові можливості для здійснення дипломатичної діяльності та можуть суттєво змінити традиційні методи взаємодії між державами та їхніми громадянами, а також міжнародними партнерами.

Соціальні медіа забезпечують доступ до інформації та надають можливість зворотного зв'язку, що дозволяє адаптувати стратегії комунікації в реальному часі. Цей аспект є особливо важливим для публічної дипломатії, оскільки дозволяє державам миттєво реагувати на новини, кризові ситуації чи міжнародні події, що може суттєво вплинути на їхній імідж та дипломатичні відносини.

Завдяки інтернету та мобільним технологіям, соціальні медіа стали доступними практично для всіх верств населення, що робить їх потужним інструментом для публічної дипломатії. Вони дозволяють урядам, дипломатичним установам та міжнародним організаціям охоплювати не лише політичних еліт чи медіа, а й звичайних громадян, що має важливе значення для формування позитивного іміджу держави та розбудови міжнародних відносин на основі взаєморозуміння. Ця доступність дозволяє дипломатам вести комунікацію з широким колом людей, охоплюючи не лише традиційні дипломатичні канали, але й молодіжні групи, активістів, представників громадянського суспільства, що забезпечує більш рівноправне й прозоре взаємодія між державами та їхніми громадянами.

Соціальні медіа стали платформами для поширення культурних, соціальних та політичних цінностей. Багато країн використовують соціальні медіа для просування своєї культурної дипломатії, що включає в себе популяризацію національних традицій, мистецтва, літератури та інших аспектів культури на міжнародній арені. Це особливо важливо для країн, які

прагнуть зміцнити свою м'яку силу (soft power) через інтелектуальний, культурний та соціальний вплив. Наприклад багато культурних організацій, посольств, та урядових установ активно використовують соціальні медіа для поширення інформації про свої культурні події, виставки, фестивалі, освітні програми та інші заходи. Таким чином, соціальні медіа стають не лише засобом для передачі інформації, а й ефективним інструментом для формування позитивного іміджу країни світу.

Значний вплив соціальні медіа мають і на суспільну думку, що є важливим аспектом публічної дипломатії. Вони дозволяють миттєво поширювати інформацію, формувати громадську думку та реагувати на міжнародні події. Також медіа дають змогу моніторити та аналізувати реакцію на різні дипломатичні ініціативи, що дозволяє коригувати стратегії зовнішньої політики та дипломатії в цілому. Наприклад, через соціальні медіа можна відслідковувати, як різні країни реагують на міжнародні кризи, санкції, торговельні угоди чи мирні процеси.

Варто розглянути поширені терміни, такі як «чат», «інтернет – форум» та «віртуальні спільноти», що відображають використання сучасних інтернет-технологій у зовнішньополітичній діяльності міжнародних акторів. окрема, чат – це інтернет-ресурс, який забезпечує можливість спілкування користувачів у режимі реального часу. Інтернет-форум – це платформа для обговорення політичних, соціальних, культурних або екологічних питань, здебільшого в асинхронному форматі. Віртуальні спільноти – це ресурси, створені для взаємодії та обговорення певних або суміжних тем, що можуть функціонувати як в онлайн, так і в офлайн режимі.

Сучасні технології призвели до об'єднання різноманітних internet – сервісів у єдину структуру – соціальні мережі, які не лише забезпечують ефективну міжособистісну комунікацію, а й сприяють формуванню глобальних спільнот, для яких державні кордони втрачають своє значення. Основна мета таких сервісів – надати користувачам якомога більше

можливостей для взаємодії: через відео, чати, зображення, музику, блоги, тощо.

«Використання соціальних мереж у дипломатичній діяльності держав дозволяє впливати на широке коло споживачів інформації, що створює переваги для країн на міжнародному рівні, оскільки дипломатична інформація здатна оминати внутрішні державні фільтри, вона подається у «чистому» вигляді, а не як переказ із вуст третіх осіб. Комунікативний потенціал соціальних мереж у контексті цифрової дипломатії посилюється тим, що власники аккаунтів одночасно виступають як постачальники інформації, як споживачі інформації та як розповсюджувачі інформації. Важливою перевагою соціальних медіа є робота з цільовими групами для створення сприятливого політичного середовища з метою просування національних інтересів, попередження кризових ситуацій, вирішення суспільних проблем, дослідження громадської думки. За останні кілька років посольства у всьому світі стабільно передбачають застосування соціальних медіа в їхніх комунікаційних стратегіях, зокрема для налагодження контакту із жителями тих країн, де вони працюють. Прикладом слугує китайська версія мережі Twitter – «Weibo», де посольство Канади розміщує в середньому 20-30 повідомлень на тиждень, котрі охоплюють широку палітру Китайсько-Канадських відносин: отримання візи; процедура імміграції; підвищення конкурентності бізнесу; дискусії про їжу; інформація про навчання в Канаді тощо» [5, с. 604–605].

«Соціальна мережа Twitter стала новим способом спілкування зі світовими лідерами та каналом їхньої комунікації між собою. Воно виникло у вигляді реакції традиційної публічної дипломатії на революцію, спричинену соціальними медіа. Використання соціальної мережі й сайту мікроблогів Twitter главами держав, міністрами закордонних справ, дипломатами та іншими політичними гравцями належить до далекосяжних і ефективних альтернатив здійснення дипломатичної діяльності. Twitter допомагає їм спілкуватися та налагоджувати особистий контакт із дуже широкою

аудиторією, молоддю, журналістами, що в реальному житті фізично неможливо. Twitter дає змогу, по-перше, главам держав, урядів, міністрам закордонних справ транслювати інформацію про повсякденну діяльність постійно зростаючій internet–аудиторії та почути думки, зауваження, пропозиції світової спільноти; по-друге, громадянам, журналістам отримати безпосередній доступ до політичних лідерів» [6, с. 291–292].

Отже, соціальні медіа сприяють підвищенню прозорості та відкритості процесу формування міжнародної політики для світової аудиторії. Вони висвітлюють ключових гравців та їхню роль у цьому процесі, а також надають урядам можливість миттєвого зв'язку з глобальною спільнотою. Зокрема, Twitter має два важливі позитивні аспекти впливу на зовнішню політику:

1. Сприяє продуктивному обміну думками між політичними діячами та громадянським суспільством;
2. Підвищує здатність дипломатів до збору, аналізу та прогнозування інформації, а також до ефективного управління ситуаціями й реагування на події.

«Соціальні мережі як особливий тип internet–комунікації можуть бути використані в зовнішній політиці для просування зовнішньополітичних інтересів міжнародних акторів, позиціонування держави на світовій арені, забезпечення діяльності країни у сфері зовнішньої політики шляхом установа діалогу і здійснення впливу на світову громадськість за допомогою комплексу заходів політичного, економічного, освітнього й культурного характеру. Поєднання традиційної зовнішньополітичної діяльності із сучасними комунікативними технологіями зумовлює скоординовану роботу урядових і неурядових структур з управління сприйняттям зарубіжними аудиторіями внутрішньої і зовнішньої політики країни, її політичних цінностей та іміджу на міжнародній арені. Також соціальні медіа можуть бути використані для запобігання кризовим ситуаціям або управління ними, для вирішення регіональних або національних проблем, що сприятиме ефективній взаємодії акторів міжнародних відносин» [5, с. 606].

Зовнішньополітичні відомства різних країн, їхні дипломатичні представництва та культурні центри можуть використовувати переваги соціальних медіа для поширення офіційної урядової інформації, координації роботи різних структур, надання онлайн-послуг та спілкування з цільовими групами в інших країнах. Міжнародна інтернет-комунікація в контексті соціальних медіа як інструмент зовнішньополітичної діяльності не лише слугує засобом інформування про успіхи та досягнення урядових структур, але й може використовуватися для тонкого впливу на громадську думку. Це своєю чергою, дає можливість здійснювати тиск на органи влади або координувати різноманітні публічні виступи.

«Соціальні мережі можуть бути ефективним інноваційним засобом здійснення зовнішньополітичної діяльності, але тільки за використання його належним способом. Сьогодні соціальні медіа виступають інноваційним інструментом у веденні зовнішньополітичних відносин, змінюючи основний формат взаємодії – від комунікації між дипломатами до безпосереднього зв'язку між дипломатами та громадянським суспільством». Це відкриває нові можливості для швидкого реагування на глобальні виклики, сприяє підвищенню прозорості дипломатичних процесів та залученню громадськості до обговорення міжнародних питань» [5, с. 607].

Отже, у сучасних умовах соціальні мережі стали потужним інструментом публічної дипломатії та міжнародних комунікацій. Вони сприяють налагодженню діалогу між державами та суспільством, посиленню міжособистісних зв'язків. Держави, діючи у власних інтересах, активно використовують соціальні медіа для формування стратегічних альянсів, просування національних наративів та участі в глобальному інформаційному просторі. Соціальні мережі, які об'єднують різноманітні інтернет-сервіси, забезпечують широкі можливості для взаємодії, стираючи традиційні кордони та створюючи нові форми комунікації в міжнародному середовищі.

1.2. Механізми та особливості використання соціальних платформ у міжнародних комунікаціях

У сучасному світі соціальні платформи відіграють важливу роль у міжнародних комунікаціях, стаючи ефективним інструментом обміну інформацією, формуванню громадської думки та просування національних інтересів на глобальному рівні. Їх використання дозволяє державам, міжнародним організаціям та окремим лідерам оперативно взаємодіяти з аудиторією по всьому світу, враховуючи особливості цифрового середовища та зміну підходів до ведення зовнішньополітичного діалогу.

«Термін «соціальна мережа» з'явився у 1954 році. Його ввів у обіг англійський соціолог Дж. Барнс в своїй роботі «Класи та зібрання у норвезькій острівній парафії» (збірник «Людські відносини»). Звичайно ж, до інтернету дане словосполучення не мало ніякого відношення, але з тих пір воно стало досить популярним серед гуманітаріїв. Проте ще до його виникнення багато соціологів були впевнені у тому, що при вивченні суспільства треба не лише фіксувати певні структури, а розглядати людську спільноту у вигляді складного перетину різноманітних соціальних зв'язків» [7].

Чимало світових лідерів активно використовують Twitter як платформу для офіційних заяв і коментарів стосовно міжнародних подій. Це забезпечує оперативне донесення позиції держави до світової аудиторії та дає змогу швидко реагувати на події, що відбуваються у глобальному контексті.

«Сучасні дипломатичні інститути та уряди держав, завдяки соціальним медіа, через інтернет-сайти, діалогові платформи, онлайн-формати для прямого спілкування, інтернет-платформи, соціальні мережі, технології кібер-дипломатії, забезпечують комунікацію та інформування світової спільноти, швидко та оперативно реагують на події, формують громадську думку, забезпечують інформаційну безпеку та максимально активізують міжнародну співпрацю» [8, с. 602].

Однією з характеристик еволюції інтернет-комунікації є стрімкий розвиток соціальних платформ, серед яких найбільш популярними є: «Facebook, маючи близько 3 мільярдів активних користувачів на місяць, Facebook є найпопулярнішою соціальною платформою як серед молодшої, так і серед старшої аудиторії» [9]. «Статистика YouTube, згідно з GMI Team, вказує, що понад 2,70 мільярда людей у всьому світі користуються YouTube щомісяця» [10].

Ці дані вказують на те, що соціальні платформи стали важливою складовою нашого повсякденного та політичного життя, вони доповнюють та спрощують традиційні форми політичної комунікації. Їх функціональність надає політикам ширших можливостей для поширення ідей та об'єднання однодумців, координації зусиль та організації заходів, отримання швидкої реакції суспільства щодо ухвалених політичних рішень.

«Соціальні платформи не тільки забезпечують миттєвий обмін інформацією, але й формують громадську думку, створюючи нові можливості для політичного впливу та маніпуляції. Проте, разом з перевагами, розвиток соціальних платформ супроводжується рядом викликів, включаючи зростання інформаційних «бульбашок», дезінформації та цифрового розділення суспільства. Подальше інтегрування соціальних мереж у політичні процеси вимагає критичного переосмислення традиційних підходів до управління та регулювання цих платформ» [11, с. 16].

Деякі соціальні платформи розпочали впровадження заходів, спрямованих на підвищення прозорості та посилення контролю за своєю діяльністю. Зокрема, користувачам стали доступні ширші можливості для налаштування персоналізованого контенту та управління алгоритмічними рекомендаціями.

«Роль соціальних платформ для громадян в політичній комунікації актуалізувалася після військового вторгнення росії 24 лютого 2022 р., насамперед через можливість здійснення швидшої громадянської та політичної самоорганізації» [12, с.5].

Однак, слід пам'ятати, що цензура в соціальних мережах, зокрема щодо блокування контенту, що стосується військових конфліктів, викликає великий інтерес і занепокоєння серед правозахисних організацій, дослідників та користувачів. Соціальні мережі, з одного боку, виконують важливу функцію у забезпеченні інформаційної безпеки, видаляючи контент, який може сприяти загостренню конфліктів чи поширенню дезінформації.

Це особливо важливо в контексті війни в Україні, де соціальні мережі стали основними каналами для швидкого поширення важливих новин та інформації про надзвичайні ситуації. Видалення публікацій, що містять непідтверджену інформацію або можуть бути використані як інструменти гібридної війни, вважається необхідним заходом для захисту національної безпеки та громадського порядку.

Під час кризових ситуацій роль соціальних медіа значно зростає і набуває більшої складності. Саме через соціальні платформи, користувачі здатні отримувати швидкий доступ до найсвіжіших новин. Для кризових штабів соціальні мережі стають одним із найефективніших інструментів швидкого інформування населення.

Отже, в умовах паніки соціальні платформи відіграють ключову роль у кризових комунікаціях, забезпечуючи:

1. Оперативне та безпосереднє інформування аудиторії про актуальні події та оновлення;
2. Надання підтримки громадськості, які потребують підтримку чи важливу інформацію;
3. Аналіз суспільних настроїв для кращого розуміння ситуації у світі в конкретній сфері, а також визначення потреб аудиторії щодо подальших дій.

«Іноді буває важко вибрати найкращу соціальну платформу, адже саме від цього залежать можливості кращого інформування громадян про послуги, підвищення рівня суспільної довіри, налагодження конструктивного діалогу з громадськістю» [13].

З цією метою доцільно зробити політику використання соціальних платформ, що міститиме правила й рекомендації щодо розміщення як особистого, так і службового контенту на офіційних сторінках. Крім того, така політика може включати поради щодо публікацій, пов'язаних із професійною діяльністю, у їхніх особистих профілях у соціальних мережах.

Тому сучасна політична наука стоїть перед важливим завданням – знайти баланс між соціальними платформами як ефективним засобом рівноправної політичної комунікації та їх використанням як інструменту політичних маніпуляцій.

Отже, використання соціальних платформ у міжнародній комунікації стало важливим аспектом сучасної дипломатії. Вони дозволяють державам, міжнародним організаціям та лідерам швидко і безпосередньо комунікувати з глобальною аудиторією, поширюючи свою точку зору або позицію щодо важливих подій. Через такі платформи держави можуть активно впливати на громадську думку, формувати наративи та підтримувати свої інтереси на міжнародній арені.

Соціальні мережі дозволяють оперативно поширювати новини та реагувати на події в реальному часі. Перші особи держав і міжнародні організації можуть надати офіційні коментарі, заяви та іншу важливу інформацію, що дозволяє не тільки інформувати, але й демонструвати свою позицію в контексті міжнародних подій. З іншого боку, соціальні медіа також можуть бути інструментом для боротьби з дезінформацією та маніпуляціями. Зокрема, під час міжнародних кризових ситуацій, таких як війни чи конфлікти, уряди і міжнародні організації можуть використовувати соціальні мережі для поширення перевіреної інформації, боротьби з фейками та гібридними загрозами.

Однією з важливих функцій соціальних платформ є сприяння міжкультурному діалогу. Вони дають можливість людям з різних країн, культур і соціальних контекстів взаємодіяти, обмінюватися думками та

розуміти один одного. Це важливо для сприяння миру, взаєморозуміння та толерантності.

У кризових ситуаціях, таких як політичні кризи чи війни, соціальні мережі відіграють особливо важливу роль у комунікації. Вони дозволяють урядам і гуманітарним організаціям ефективно інформувати населення та організовувати допомогу.

Соціальні платформи стали невід'ємною частиною міжнародних комунікацій, надаючи нові можливості для держав та міжнародних організацій у швидкому реагуванні на глобальні події та збереження національної безпеки.

РОЗДІЛ 2

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА В СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ ДИПЛОМАТІЇ: ДОСВІД І ПРАКТИКИ

2.1. Використання соціальних медіа дипломатичними установами та міжнародними організаціями

Держави, як центральні актори у міжнародних політичних відносинах, діють виключно у власних інтересах і прагнуть отримати владу для самозбереження. Аби досягти бажаного, вони будують стратегічні відносини між собою, створюють союзи. Вразливість держав, спільні інтереси та усвідомлення переваг торгівлі спонукають їх брати участь у дипломатії. Дипломатія як метод використовується для запобігання війни та насильства, розв'язання глобальних проблем та сприяння торгівлі. Функцію посередництва у міжнародних політичних відносинах виконують численні міжнародні організації. Всупереч тому, що держави продовжують прагнути міжнародної безпеки, у межах багатосторонньої дипломатії, вони також намагаються знайти правильне розв'язання світових проблем. І саме дипломатія дозволяє державам брати участь у діалозі, йти на компроміс та досягати домовленостей.

«У міжнародних відносинах спостерігається взаємозалежність зовнішньополітичної діяльності держави від її присутності у просторі соціальних мереж і міжнародних медіа. Інтернет і соціальні медіа перетворилися на політичний інструмент, який використовується для маніпулювання громадською свідомістю та прямого втручання у внутрішні справи суверенних держав. На рівні ООН , інтернет розглядається як інструмент реалізації права особи на свободу висловлення поглядів.» [14, с.243].

У сучасну епоху соціальні медіа стали не лише засобом повсякденного спілкування, а й важливим інструментом міжнародної взаємодії та дипломатії. Традиційні форми дипломатичної комунікації поступово доповнюються або навіть замінюються новими підходами, які дозволяють більш оперативно, відкрито та безпосередньо взаємодіяти з різними аудиторіями. Дипломатичні установи – зокрема Міністерства закордонних справ, посольства, консульства – все активніше використовують платформи соціальних медіа для інформування громадськості, формування іміджу країни, реагування на кризові ситуації та налагодження двосторонніх і багатосторонніх відносин.

«Спілкування між державами, розв'язання конфліктів переходить в нову форму. Все частіше лідери держав, політичні діячі дізнаються про політичну ситуацію з акаунтів в соціальних мережах, блогах, в мережі інтернет, де активні користувачі, в тому числі і лідери держав публікують пости і думки на різні теми, іноді зачіпаючи при цьому іншу країну» [15, с.639].

Соціальні медіа також відіграють ключову роль у роботі міжнародних організацій, таких як ООН, ЄС, НАТО та інших, які за допомогою цифрових каналів забезпечують прозорість своєї діяльності, мобілізують підтримку ініціатив, поширюють інформацію про глобальні проблеми та залучають громадян до обговорення важливих питань. Таким чином, соціальні медіа виступають як потужний інструмент публічної дипломатії, що сприяє не лише поширенню офіційної інформації, а й формуванню взаєморозуміння між державами та народами.

Використання соціальних медіа, міжнародними організаціями як інструмент для забезпечення відкритості, прозорості та ефективної комунікації зі світовою аудиторією. Соціальні мережі стали важливими каналами інформування громадськості про діяльність таких організацій, як ООН, Європейський Союз, НАТО, ЮНІСЕФ, ВООЗ та інших. Завдяки платформам Facebook, Twitter, Instagram, YouTube та LinkedIn, міжнародні структури мають змогу не лише оперативно повідомляти про актуальні події,

ініціативи та політичні рішення, а й формувати позитивний імідж, зміцнювати довіру та залучати громадськість до глобальних процесів.

Однією з ключових функцій соціальних медіа для міжнародних організацій є інформаційне охоплення. Через свої офіційні акаунти організації публікують новини, прес-релізи, звернення керівництва, аналітичні матеріали та статистику, пояснюючи складні теми у доступній формі. Часто вони використовують мультимедійний контент: інфографіку, відео, анімації – усе це сприяє залученню аудиторії та кращому сприйняттю повідомлень. Наприклад, ВООЗ активно використовує Twitter та Instagram для інформування про епідеміологічну ситуацію, поширення рекомендацій щодо здоров'я та спростування дезінформації.

«Соціальні медіа також є платформою для просування кампаній – екологічних, правозахисних, освітніх чи гуманітарних. Такі кампанії часто супроводжуються хештегами (#), які об'єднують велику кількість користувачів навколо певної проблеми. Наприклад, ООН запускала кампанії #GlobalGoals для популяризації Цілей сталого розвитку»[16]. ЮНІСЕФ використовує TikTok для залучення молоді до питань дитячих прав і освіти. Через соціальні мережі організації можуть взаємодіяти не лише з урядами та експертами, а й з широкими масами, особливо з молоддю.

Ще одним важливим аспектом є зворотний зв'язок та діалог. Міжнародні організації часто проводять прямі трансляції, опитування, відповідають на запитання в коментарях або влаштовують онлайн-дискусії. Це дозволяє їм бути ближчими до громадян, розуміти потреби аудиторії та швидко реагувати на запити чи критику. Наприклад, під час кризових ситуацій (пандемія COVID-19, війни, стихійні лиха) соціальні медіа стали важливим каналом оперативної комунікації та мобілізації допомоги.

Таким чином, соціальні медіа стали для міжнародних організацій повноцінним інструментом дипломатії, який дозволяє будувати довготривалі комунікаційні зв'язки, формувати громадську думку та зміцнювати глобальне партнерство.

Посилення державної політики просування інтересів держав у світі, розвиток культурної дипломатії, формування вільного інформаційного простору, доступність інформації, формування інформаційної складової частини зовнішньої політики держав, взаємодія із громадянським суспільством – є пріоритетними завданнями публічної дипломатії. Сьогодні багато країн вкладають значні ресурси у розвиток своїх програм публічної дипломатії, прагнучи досягти стратегічних цілей через м'яку силу.

Соціальні медіа є джерелом цінної інформації про настрої та думки громадськості різних країн. Дипломати використовують соціальні платформи для коригування своїх стратегій та прогнозування можливих реакцій на міжнародні події. Вони сприяють більшій відкритості дипломатичних процесів, дозволяючи громадськості безпосередньо спостерігати за діями та заявами дипломатів. Це підвищує рівень довіри, але також вимагає обережності у висловлюваннях. Також, соціальні платформи дозволяють дипломатам взаємодіяти не лише з офіційними представниками інших держав, але й з неурядовими організаціями, експертами та широкою громадськістю.

«Дипломати, незважаючи на офіційні платформи державних установ, дедалі частіше користуються соціальними мережами. Вони розміщують свою діяльність у відповідних віртуальних просторах, де адаптують свої повідомлення до потреб та інтересів потенційних адресатів. Перевагою використання таких кібердипломатичних прийомів є швидкість та легкість охоплення аудиторії, а також рівний доступ до публікування контенту, незалежно від рангу чи досвіду дипломата. Не зважаючи на те, що медіадипломатія уже давно займає важливе місце у політичному дискурсі, все ще не існує офіційного визначення даного поняття. Відсутність єдиного та спільного для усіх визначення терміну «медіадипломатія» змушує досліджувати її з різних підходів, приділяючи особливу увагу усім складовим: починаючи від соціальних мереж до кібербезпеки» [17, с. 29–30].

На сьогоднішній день платформи, такі як Facebook та Twitter, об'єднують користувачів з усього світу, і дипломатичні служби не залишаються осторонь

цього процесу. Багато зовнішньополітичних установ активно використовують ці соціальні мережі як елемент комунікаційної стратегії. Деякі дипломати також ведуть особисті блоги, через які діляться своїми поглядами та інформують про події. Існує кілька форматів взаємодії між дипломатами й соціальними медіа: внутрішня комунікація між самими дипломатами, обмін інформацією з представниками ЗМІ, а також поширення дипломатичних повідомлень у відкритих онлайн-спільнотах. Серед усіх платформ особливої популярності в дипломатичних колах набув Twitter, який став потужним інструментом для реалізації зовнішньої політики багатьох держав.

«Термін *twiplomacy*, який описує Твіттер-діяльність політиків, а також є інноваційним засобом спілкування у сфері дипломатії через те, що саме там ведуть свої профілі понад 75% світових політичних лідерів» [17, с. 30].

Соціальні мережі, такі як Twitter, Facebook, YouTube та Instagram, впливають на формування глобального інформаційного простору. Вони надають можливість: миттєвого розповсюдження інформації, безпосередньої взаємодії з аудиторією, формування громадської думки, впливу на дипломатичні процеси, моніторингу ситуації в різних країнах. З даних табл. 2.1 видно основні функції та приклади використання в дипломатії соцмережі.

Соціальні медіа стали багатофункціональними інструментами сучасної дипломатії, кожна платформа яких виконує специфічну роль у комунікаційній стратегії дипломатичних установ. Twitter забезпечує швидке реагування та оперативне інформування про зовнішньополітичні події, що робить його незамінним для публічних заяв і офіційних позицій. Facebook слугує ефективним засобом для реалізації інформаційних кампаній та залучення широкої аудиторії через сторінки посольств і міжнародних організацій. YouTube відкриває можливість для поглибленої комунікації через відеозвернення, брифінги та інтерв'ю, що сприяє створенню довіри та прозорості дипломатичної діяльності. Водночас Instagram виконує іміджеву функцію, допомагаючи формувати позитивне сприйняття країни через візуальний контент.

Таблиця 2.1

Платформа	Основні функції	Приклади використання в дипломатії
Twitter	Швидкі новини, офіційні заяви, комунікація з громадськістю	Офіційні акаунти МЗС та посольств використовують для заяв та реагування на міжнародні події
Facebook	Інформаційні кампанії, просування подій, залучення громадськості	Посольства та міжнародні організації створюють сторінки для взаємодії з іноземними громадянами
You Tube	Відеоконтент, брифінги, звернення та інтерв'ю дипломатів	Використовується для дипломатичних зв'язків та рекрутингу міжнародних експертів
Instagram	Візуальний контент, іміджеві кампанії	Підвищення позитивного іміджу держави через фото – та відеоматеріали.

Складено самостійно

Таким чином, кожна з платформ доповнює та сприяє ефективному донесенню дипломатичних меседжів до різних цільових аудиторій, що вказує на стратегічне значення соціальних медіа в сучасній міжнародній комунікації.

«Використання соціальних медіа дипломатами є інструментом створення позитивного іміджу держави та зміцнення її позицій як на регіональному, так і на глобальному рівнях. Використання інформаційних засобів у зовнішньополітичній та дипломатичній сферах, з одного боку, дає можливість ефективніше презентувати державу на міжнародній арені. З іншого боку, імідж держави є тісно пов'язаний з необхідністю забезпечити достатню її присутність в міжнародному інформаційному просторі, а також розробкою скоординованої інформаційної політики. Завдяки горизонтальному обміну інформацією між всіма учасниками у віртуальному світі медіадипломатія є важливим та ефективним інструментом «м'якої сили» [17, с. 34].

Поняття медіадипломатії можна розглядати як складову одного з ключових елементів концепції «м'якої сили» – публічної дипломатії. Медіадипломатія виступає сучасною формою та логічним продовженням

публічної дипломатії в умовах глобалізованого інформаційного простору інтернету. До появи та широкого розповсюдження мережі інтернет інструменти публічної дипломатії здебільшого обмежувалися радіо і телепередачами пропагандистського характеру, освітніми програмами для підготовки майбутніх впливових осіб, а також культурними заходами, зокрема показом фільмів і організацією виставок, що мали на меті поширення політичних і культурних цінностей держави.

«Співіснування дипломатичних відомств і суспільства у новому форматі тісної взаємодії призводить до того, що сучасна дипломатія стає більш інтегрованою до суспільних реалій. В цьому контексті, дуже важливо застосовувати нові засоби комунікації з їхнім унікальним стилем спілкування та зберігати інформаційну ініціативу, щоб запобігти зниженню рівня політичної культури, подібно до дипломатичного відомства рф та інших країн. Використання соціальних медіа у дипломатичній сфері відкриває нові можливості для досягнення консенсусу та подолання політично-соціальних та економічних криз, а також вироблення заходів щодо їх запобігання» [18, с. 11].

«У класичному розумінні публічна дипломатія має на меті просування національних інтересів держави та забезпечення їй національної безпеки за допомогою вивчення настроїв і думок іноземної аудиторії, а також 35 інформування та впливу на суб'єкти, які її формують. Публічна дипломатія переважно націлена на масову аудиторію, громадська думка якої може впливати на політичні системи та уряди держави. Кожен з різновидів такої дипломатії досягає поставлених політичних цілей використовуючи необхідні для конкретної аудиторії мову та образи. Маючи на меті розширення діалогу між своїми та іноземними громадянами, публічна дипломатія вдається до створення інформаційних програм, поширення своїх культурних цінностей та активного міжнародного обміну. Зважаючи на аудиторію та ефективні способи і канали комунікації з нею, можемо говорити про два види публічної дипломатії: традиційну та нову, якою і є медіадипломатія» [17, с. 34–35].

Однак, попри широкі можливості та переваги використання соціальних медіа в дипломатії, існують і певні ризики, які не можна ігнорувати. Насамперед це загрози кібербезпеці – злам акаунтів офіційних осіб чи установ може призвести до поширення фейкової інформації або дезінформації, що може спричинити дипломатичні інциденти. Крім того, відкритість соціальних мереж робить дипломатичну комунікацію вразливою до маніпуляцій, провокацій і хвиль інформаційних атак. Іноді надмірна активність у соціальних мережах може призводити до втрати контролю над офіційним наративом або до публічних суперечок, що шкодить іміджу країни чи міжнародної організації. Тому цифрова дипломатія вимагає не лише активної присутності в онлайн-просторі, а й ретельно продуманої комунікаційної стратегії та високого рівня цифрової грамотності.

«Розглянемо основні підходи, якими держави забезпечують безпеку інформаційного простору та зберігають її:

- зміцнення власного захисту для попередження та захисту від потенційних кіберзагроз;
- стримування інших суб'єктів, як державних, так і недержавних, від участі у свідомо небезпечній діяльності, пов'язаній з аналізом, обробкою та передачею інформації;
- публічна дипломатія для захисту власних національних інтересів та цінностей на міжнародній арені;
- здійснення відповідальної поведінки держав у цифровому просторі на міжнародному рівні та зміцнення взаємної довіри;
- захист цифрової інфраструктури та Інтернет-простору від зовнішніх загроз;
- запобігання конфліктам у цифровому просторі;
- розробка та виконання політичних заходів з метою забезпечення мережевої та інформаційної безпеки;
- боротьба з кіберзлочинністю та надання взаємної правової допомоги на міжнародному рівні;

– розробка та реалізація зовнішньої політики в цифровому просторі» [18, с. 11–12].

«Для вирішення цих завдань необхідно скласти зусилля на всіх рівнях внутрішньої структури держави. На рівні осіб, відповідальних за публічну дипломатію, важливим є підвищення рівня знань та компетенцій, включаючи основне розуміння функціонування Інтернету, а також більш глибоке розуміння ключових питань та стратегічних цілей у сфері політичної та соціально-економічної діяльності держави. Крім того, важливим є розвиток гнучких навичок ведення переговорів. На рівні компаній особливу увагу необхідно приділити питанням забезпечення безпеки в контексті зовнішньополітичного курсу» [18, с. 12].

Отже, застосування соціальних медіа дипломатичними установами та міжнародними організаціями свідчить про глибоку трансформацію традиційної дипломатії в умовах цифрової епохи. Соціальні медіа не лише доповнюють класичні канали комунікації, а й стають самостійним інструментом реалізації зовнішньої політики. Вони забезпечують безпосередній доступ до глобальної аудиторії, сприяють оперативному реагуванню на міжнародні події та дозволяють формувати позитивний імідж країни або організації. Водночас, соціальні медіа – це простір зростаючих викликів, що потребують стратегічного управління ризиками, зокрема інформаційної безпеки, етики комунікації та контролю за достовірністю поширюваної інформації. Саме тому ефективне використання соціальних мереж у дипломатичній практиці вимагає не лише технічної компетентності, а й глибокого розуміння сучасних міжнародних комунікацій. Таким чином, соціальні медіа стали повноцінним інструментом дипломатії, який дозволяє будувати довготривалі комунікаційні зв'язки, формувати громадську думку та зміцнювати глобальне партнерство.

2.2. Взаємодія дипломатів із громадськістю через соціальні мережі

Інтернет відкрив новий простір для дипломатії, дозволяючи ділитися та поширювати вміст, доступний усім зацікавленим людям. Це, в свою чергу, дозволило значно швидше впливати на світову громадську думку. Раніше традиційний спосіб розповсюдження інформації дипломатами, як правило, ґрунтувався на виступах і повідомленнях, які транслювалися по радіо та телебаченню. Однак зараз ця діяльність все більше переміщується в мережу інтернет. Комунікативна спрямованість та односпрямованість взаємодії від адресанта до отримувача медіадипломатії є важливим елементом її популяризації. Важливим у контексті поширення також є реалізація цифрової дипломатії у медійному просторі який обумовлює ключові особливості дипломатичного дискурсу в інтернеті й характеризується можливостями швидкого створення контенту, миттєвого редагування повідомлень та спільної роботи над одним і тим самим текстом, публічного поширення будь-якої інформації в мережі; здатністю постійного спілкування дипломатів з великою аудиторією, зберігання значної кількості інформації безпосередньо у мережі. Такі особливості сприяють успішному проведенню відповідних інформаційних дипломатичних завдань й враховуються до порядку денного усіх учасників дипломатичних комунікацій в мережі інтернеті.

«Інтернет–технології, зумовили інноваційність дипломатичних практик та міжнародних взаємодій, трансформацію пріоритетів, форм та механізмів міждержавних комунікацій. Глобальний інформаційний простір став ключовою ареною міжнародних відносин та реалізації зовнішньої політики сучасних держав. Інноваційний вимір соціальних медіа в дипломатичній практиці відкриває перед державами та іншими суб'єктами міжнародних відносин нові можливості для багатостороннього спілкування, забезпечення впливу, формування інформаційної та кібербезпеки, боротьби з

дезінформацією та активізації співпраці у різних сферах на міжнародній арені»[8, с.601–602].

Світові лідери та уряди в усьому світі почали використовувати соціальні мережі як стратегічний ресурс, адже багатомільйонна аудиторія стежить за стрічками новин, щоб знати останні новини та події. Таке інтенсивне використання урядами та політичними діячами онлайн-каналів спричинило хвилю відкритості та прозорості в діяльності урядових структур, якої раніше ніколи не було. Соціальні медіа забезпечують платформу для необмеженого спілкування населення та стали найпотужнішим інструментом комунікації. Керівники держав та їхні політичні еліти сьогодні також особливо інтенсивно використовують широкий спектр соціальних мереж. Звичайно, деякі лідери, уряди та міністерства закордонних справ усе ще обмірковують плюси і мінуси будь-якого використання соціальних мереж, інші ж, окрім таких мереж як Twitter, Facebook і Instagram, для поширення інформації цільовим аудиторіям охоплюють та навіть розробляють нові платформи, як-от Snapchat, WhatsApp та Telegram.

Такі події, як перемога В. Зеленського на президентських виборах в Україні 2019 р, прихід до влади Ж. Болсонару в Бразилії, перемога іспанської політичної партії “Помтдеймос” на виборах до Європарламенту, витік даних Facebook і Cambridge Analytica на президентських виборах у США 2016 р., Twitter–кампанія США у Венесуелі, доводять те, що соціальні мережі стали інноваційним інструментом» [19, с. 8].

Одним із ключових напрямів використання соціальних медіа є інформування громадськості про офіційні заяви, реакції на міжнародні події чи позицію країни у важливих питаннях. Через дописи, пресрелізи чи відеозвернення дипломатичні установи можуть забезпечити відкритість і доступність інформації. Наприклад, у кризових ситуаціях міністерства закордонних справ оперативно повідомляють про дії уряду, контактні дані або інструкції для громадян за кордоном.

«Вітчизняні та зарубіжні аналітики стверджують, що головними завданнями інноваційної зовнішньополітичної діяльності є забезпечення взаємодії з громадськістю через internet–простір, використання зовнішніх і внутрішніх електронних ресурсів, створення внутрішньо–корпоративної соціальної мережі, організація тематичних онлайн-семінарів, відстеження міжнародних інформаційних потоків із метою запобігання соціальним і політичним тенденціям, що виникають, своєчасного реагування на кризові ситуації, забезпечення координації та супроводу зовнішніх зв'язків» [5, с. 606].

«Зв'язки з громадськістю – соціальна наука, що вивчає певні соціальні реалії. Це пов'язано з тим, що вона фокусується виключно на соціальних суб'єктах і відносинах між ними. Саме тому зв'язки з громадськістю можна назвати соціальною наукою. Коли використовується термін “наука”, мається на увазі, що зв'язки з громадськістю пов'язані, по-перше, з об'єктивним вивченням соціальної реальності, по-друге, з використанням наукових методів сприйняття і перетворення дійсності, по-третє, з науковим аналізом фактів та їх інтерпретацією» [20, с. 39–40].

Соціальні медіа також відіграють значну роль у формуванні позитивного іміджу країни. Через візуальний та інтерактивний контент–фото, відео, сторіс, прямі трансляції – дипломати демонструють культурну спадщину, традиції, науку, мистецтво або туристичну привабливість своєї країни. Такий підхід дозволяє зробити дипломатичну діяльність ближчою до людей, особливо молоді, яка активно користується цими платформами.

«Однією з головних проблем у розвитку зв'язків з громадськістю є відсутність чіткої та об'єктивної оцінки їхнього сучасного стану. У науковому середовищі існує кілька підходів до трактування та розуміння суті зв'язків із громадськістю. Ця сфера розглядається як практично орієнтована діяльність, що має прикладний характер, але водночас є частиною окремих наукових галузей і виступає як самостійна дисципліна зі своєю теоретичною та методологічною базою.

Зазначається, що першим, хто практично зайнявся проблемою формулювання програми діяльності зі зв'язків з громадськістю, був американський учений Е. Бернейс. Було запропоновано власний варіант програми роботи для спеціалістів зі зв'язків з громадськістю, яка включала такі основні елементи: формулювання цілей, аналізу ставлення громадськості до компанії, вивчення аналітичних даних і використання доступних засобів поширення інформації. Потім до програми було додано наступні розділи: тактика і стратегія, контроль, програму дій, опис методів та інструментів комунікації тощо» [21, с 178–188].

Важливим аспектом є і пряма комунікація. Завдяки соціальним медіа посольства можуть відповідати на запитання користувачів, коментувати ситуації, організовувати онлайн-заходи або консультувати щодо візових процедур. Все більше послів особисто ведуть сторінки в соціальних мережах, що робить дипломатію більш людяною та прозорою в очах громадян.

«Соціальні медіа роблять процес формування міжнародної політики прозорішим та більш відкритим для світової аудиторії, розкриваючи ключових гравців та їхню роль у цьому процесі, одночасно даючи змогу урядам миттєво контактувати із глобальною спільнотою. Twitter має два позитивних аспекти впливу на зовнішню політику: 1) сприяє корисному обмінові думками між політиками й громадянським суспільством; 2) підвищує здатність дипломатів збирати інформацію, аналізувати, прогнозувати, управляти та реагувати на події. Twitter – часто першоджерело отримання останніх новин та думок громадянського суспільства» [5, с. 606].

Завдяки таблиці 2.2, можемо побачити, як дипломати взаємодіють із громадськістю через соціальні мережі.

Ця таблиця демонструє, як саме соціальні медіа використовуються дипломатами у повсякденній практиці. Вона розбиває види діяльності на кілька основних категорій, кожна з яких має свою мету, канал реалізації та очікуваний ефект.

Таблиця 2.2

Основні форми використання соціальних медіа у дипломатичній практиці

Форма взаємодії	Ціль використання	Соцмережі	Очікуваний результат
Публікація офіційних заяв	Інформування про позицію країни	Twitter Facebook	Поширення достовірної інформації, протидія фейкам
Культурний та іміджевий контент	Формування позитивного іміджу країни	Instagram TikTok	Посилення впізнаваності, м'яка сила, залучення іноземної аудиторії
Комунікація з громадянами	Пряма взаємодія, підтримка довіри	Facebook Instagram Live	Відкритість дипломатії, позитивний зворотний зв'язок
Консультації та інформування про послуги	Допомога громадянам, особливо за кордоном	Telegram Facebook	Підвищення ефективності консульських функцій
Реакції у надзвичайних ситуаціях	Екстрене сповіщення, координація дій	Twitter Telegram	Швидке реагування, збереження життя та безпеки
Просування освітніх та молодіжних програм	Інформування про можливості для навчання, обміну, тощо	Facebook	Підвищення інтересу до країни як партнера у сфері освіти й науки

Складено самостійно

Наприклад, Twitter є ефективним інструментом для офіційних заяв, адже дозволяє швидко реагувати на міжнародні події. У той час як Instagram або TikTok використовуються для створення позитивного іміджу країни через візуальний контент – це можуть бути пости про національну кухню, культуру чи традиції. Також важливо, що в умовах надзвичайних ситуацій соціальні медіа виступають засобом екстреної комунікації: через Telegram або Facebook можна швидко повідомити про загрозу, маршрути евакуації або номери гарячих ліній. Таким чином, соціальні медіа стають не лише майданчиком для публічної дипломатії, а й функціональним інструментом комунікації, який зміцнює зв'язок між дипломатичними установами та суспільством.

«Органи державної влади повинні удосконалювати свою діяльність, щоб відповідати вимогам сучасності. Соціальні мережі як популярний елемент сучасного інформаційного простору можуть стати якісним інструментом для встановлення зв'язку між державною владою та суспільством, а також платформою для спільної діяльності задля визначення та пошуку шляхів вирішення нагальних проблем. А взаємодія урядовців із громадянами в соціальних мережах відкриває додаткові шляхи до побудови ефективних комунікативних каналів між суспільством і владою. Зокрема, до них належать утворення співтовариств, груп, сторінок у соціальних мережах, де державні структури контактують із громадянами; створення блогів, де представлені та обговорюються державні послуги; залучення суспільства до роботи з поліпшення законодавства – доступ громадян у режимі онлайн до інформації державного сектора, чинних законів і тих, що розробляються; пряма звітність чиновників перед громадянами; оперативне обговорення і вирішення в режимі онлайн проблем, що виникають у країні і окремих областях. З огляду на ці аспекти, в умовах сучасності, суспільство зможе протидіяти інформаційно – психологічному впливу через соціальні мережі» [22, с. 83].

Соціальні медіа визначають пріоритети у сфері міжнародної взаємодії, мають істотний вплив на формування глобальної громадської думки та здатні відкривати нові підходи до політичного суспільства. Водночас їхнє активне використання може сприяти підвищенню обізнаності світової спільноти щодо політичних подій, стимулюванню всебічного міжнародного співробітництва та розширенню кола прихильників на міжнародній арені.

В умовах стрімкого розвитку соціальних мереж та трансформації сприйняття політичної дійсності з боку громадян формується новий формат взаємин між державою та суспільством. А саме соціальні мережі надають представникам влади можливість оперативно отримувати зворотній зв'язок щодо ухвалених політичних рішень.

«Соціальні мережі стали не тільки інформаційно-комунікаційною платформою для розміщення розважального та інформативного контенту для

цільової аудиторії, але й інструментом політичної влади. Дослідниця А. А. Козирьова виділяє основні причини стрімкого розвитку соціальних мереж в розрізі дипломатії та політики:

1. Оскільки соціальні мережі – є продуктом масового використання, то політичним діячам вдається легко поширювати інформацію, яка сприяє просуванню національним інтересам держави. Все це відбувається завдяки великій кількості цільової аудиторії, яка користується соціальними мережами, легкості у її використанні, доступності, мобільності та швидкості розповсюдження інформації.

2. Основна складова аудиторії соціальних мереж складається з молоді, яка є важливим сегментом радикальності, активності в різних сферах, в тому числі і в політиці.

3. Соціальні мережі дають фантомні відчуття кожному користувачеві бути залученим в світові процеси та бути в центрі подій «тут і зараз» за допомогою онлайн-технологій. Вони можуть напряму звернутися до політичних діячів або дипломатичних представництв в їх офіційних аккаунтах в соціальних мережах із своїми ідеями, протестами або скаргами. Саме тому на деяких платформах дуже часто вирішуються соціально-значимі проблеми суспільства» [23, с. 10].

Дипломати, які орієнтуються на інноваційність та креативний підхід, здатні не лише ініціювати глибокі й системні зміни у своїй професійній діяльності, але й ефективно вдосконалювати механізми комунікації з громадянським суспільством. Представники нового покоління дипломатії вирізняються здатністю поєднувати творчий підхід і професійний потенціал з високим рівнем відповідальності за просування національних інтересів на міжнародній арені, що, у свою чергу, сприяє розвитку інформаційно-комунікаційного напрямку держави.

«Загальновідомо, що комунікації є одним із ключових факторів для функціонування міжнародної державної практики. Комунікація є невід’ємною складовою, коли ми говоримо про традиційну дипломатію як таку. Наразі, спостерігаючи як актори у всьому світі використовують комунікацію, можна

вбачати значну її еволюцію. Глобальний інформаційний простір приніс значні зміни у природі дипломатичної комунікації. На цьому наголошує уже згаданий дослідник Кессіді, і зазначає, що дипломатія у своїй практиці «розвинулась як процес, у якому представники держав і міжнародні суб'єкти, включаючи обраних і призначених посадових осіб, отримують повноваження висловлювати та захищати свої державні інтереси, висувати свої скарги та висловлювати погрози; усі вони здійснюються через процес розвитку комунікативних каналів і технік» [24, с.13–14].

Інформаційні та комунікаційні технології, зокрема соціальні мережі, розширили спектр інструментів, які використовуються у сфері міжнародної комунікації, доповнивши традиційні методи дипломатичної взаємодії. Важливо підкреслити, що дипломатія не є звичайною формою спілкування, а виступає інституціоналізованою формою комунікації на найвищому рівні, де діють чіткі норми мовного та культурного етикету. Відповідно, дипломатичні комунікації, що здійснюються через соціальні мережі, також підпорядковуються певним стандартам, вимогам та правилам, що забезпечують дотримання професійного рівня взаємодії навіть у цифровому середовищі.

«Дії, які здійснюються державною владою мають бути прозорими – щоб таким чином надавати доступ про ці дії громадськості. Кожен орган державної влади має власні інструменти, що дозволяють зв'язки з громадськістю. І саме за допомогою соціальних мереж яких додатково можливо висвітлювати діяльність того чи іншого органу та взаємодіяти з цільовою аудиторією (у цьому випадку громадянами держав). Тобто, вони є одним з інструментів дипломатичних дій, які створюють можливість відкритого діалогу з національною та міжнародною громадськістю» [24, с. 20].

Соціальні мережі сьогодні є одним із найвпливовіших інструментів у сфері дипломатичних комунікацій, адже саме завдяки їм формується масштабна глобальна мережа взаємозв'язків між різноманітними учасниками. Ці учасники включають як впливових суб'єктів комунікації, так і тих, хто не

має політичної або соціальної влади; як активних учасників обговорень, так і пасивних спостерігачів; як відомих публічних осіб, так і маловідомих користувачів.

«Соціальні мережі можуть використовуватися стратегічно, наприклад, для підтримки конкретної політики та в більш широкому сенсі для таких ключових функцій міністерства закордонних справ, як переговори, збір інформації та надання консульської допомоги громадянам за кордоном. Так, до прикладу після землетрусу в Непалі уряд використовував Twitter для зв'язку зі своїми громадянами, довівши, що цифрові інструменти та соціальні мережі можуть надати велику допомогу під час гуманітарних криз» [25, с. 17].

Соціальні мережі допомагають дипломатам бути ближчими до людей, швидко реагувати на запити, підтримувати інформованість та безпеку громадян, особливо в умовах глобальної нестабільності. До прикладу, під час повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році українські посольства в різних країнах використовували Facebook, Twitter, Telegram для оперативного повідомлення про маршрути евакуації, номери гарячих ліній, або ж оголошення про зміни у візових, міграційних або консульських процедурах.

«У разі виникнення кризових ситуацій, таких як економічні, соціальні або політичні труднощі, необхідно мати чіткий план для збереження іміджу держави. Це включає оперативне реагування на інциденти, виправлення непорозумінь через прес-релізи, публічні заяви та діалог із громадськістю. Правильна комунікація під час кризи є ключовим фактором для підтримки довіри до держави. Соціальні мережі, цифрові платформи, онлайн-трансляції та інтернет-ресурси дозволяють швидко і ефективно створювати позитивний образ держави, охоплюючи велику аудиторію. Важливо при цьому генерувати контент, який відповідає інтересам різних соціальних груп як всередині країни, так і за її межами» [26, с. 22].

«Промови є важливим елементом дипломатичного дискурсу, оскільки вони надають можливість представникам держав та міжнародних організацій виступати з офіційними заявами перед аудиторією. Промови можуть бути

виголошені на міжнародних конференціях, урочистих заходах, сесіях ООН чи інших публічних подіях. Вони служать засобом для вираження позицій та ставлення держави до питань міжнародного значення. Слід зазначити, що із появою соціальних мереж та інших онлайн-платформ для спілкування, дипломатичний дискурс зазнав значних змін. Один із нових жанрів, який здобув популярність серед дипломатів та міжнародних організацій, це офіційні сторінки в соціальних мережах» [27, с. 89–91].

Розглянемо Tweet Домініка Рааба, колишнього міністра закордонних справ Великої Британії: «Delighted to welcome our European friends and partners today for productive discussions on shared challenges and opportunities. #UK #EU #Diplomacy» [28].

У цьому дописі дипломат демонструє позитивні емоції від зустрічі з європейськими колегами та партнерами, підкреслює конструктивний характер обговорення, а також використовує хештеги для акцентування уваги на ключових темах і спільних пріоритетах співпраці між Великою Британією та Європейським Союзом.

Зображення, відео та інші візуальні компоненти ефективно доповнюють текстову інформацію, посилюючи її емоційну насиченість та сприяючи дотриманню ввічливого тону. Крім того, соціальні мережі надають дипломатам можливість використовувати спрощену мову, що робить виклад думок більш зрозумілим і доступним для широкої аудиторії.

Використання новітніх технологій, соціальних мереж, медіа дають змогу по новому вирішувати завдання дипломатів та досягати основних цілей у зовнішній політиці держави. Розвиток інформаційного суспільства призводить до підвищення ролі соціальних мереж, які сьогодні є альтернативою традиційним засобам комунікації для отримання, поширення та обміну інформації. Соціальні мережі стали ефективним інструментом м'якої сили та публічної дипломатії [29, с. 10].

Отже, у сучасних умовах соціальні мережі стали невід'ємною частиною дипломатичної комунікації, забезпечуючи оперативність, доступність і широту

охоплення аудиторії. Вони дозволяють дипломатам ефективно транслювати національні інтереси, оперативно реагувати на зміни в міжнародному середовищі та забезпечити прямий зв'язок з громадянами. Соціальні мережі сприяють підвищенню прозорості дипломатичної діяльності, створенню позитивного іміджу держави, а також формуванню довіри з боку як внутрішньої, так і зовнішньої аудиторії.

У підсумку, соціальні мережі значно змінюють традиційну модель дипломатії, створюючи нові можливості для зміцнення зв'язків із громадськістю, та вимагають уважності та відповідальності у використанні цих платформ для досягнення міжнародних цілей.

РОЗДІЛ 3

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА НА МІЖНАРОДНУ КОМУНІКАЦІЮ В СУЧАСНІЙ ДИПЛОМАТІЇ

3.1. Інформаційні війни та дезінформація: виклики для дипломатії

«Інформаційна війна – вплив на населення іншої країни у мирний або військовий час шляхом розповсюдження певної інформації з метою досягнення політичної, економічної або військової переваги та захист громадян власної країни від такого впливу. Це форма протистояння, у якій інформація стає основною зброєю, а інформаційні системи – головною мішенню (інформаційні ресурси та інформ–технічні системи управління, зв’язку, навігації, комп’ютерні мережі, радіоелектронні засоби тощо)» [30].

В умовах сучасного інформаційного простору, інформаційні війни стали невід’ємною частиною глобальних конфліктів. Інформаційні війни визначаються як стратегічне використання інформації для досягнення політичних, економічних або військових цілей. Основною метою таких війн є маніпуляція свідомістю населення, дезорієнтація супротивника та формування вигідного іміджу у міжнародному середовищі.

«Сьогодні існує багато визначень інформаційної війни. Нашу увагу привертає розуміння її як форми ведення інформаційного протистояння між різними суб’єктами (державами, неурядовими, економічними та іншими структурами), яка передбачає проведення комплексу з нанесення шкоди інформаційній сфері конкуруючої сторони і захисту власної інформаційної сфери» [31, с. 83–84].

«Сучасний науковець-теоретик з інформаційних війн М. Лібікі визначає сім форм ведення інформаційної війни:

- командно-управлінська (націлена на знищення каналів зв’язку між командуванням і виконавцями);

- розвідувальна (збір та захист важливої інформації);
- психологічна (пропаганда, інформаційна обробка населення, деморалізація);
- хакерська (диверсійні дії та атаки проти ворога шляхом створення спеціальних програм);
- економічна (інформаційна блокада й інформаційний імперіалізм);
- електронна (спрямована проти засобів електронних комунікацій: радіозв'язку, радарів, комп'ютерних мереж);
- кібервійна» [31, с. 84].

«Мета інформаційної війни – послабити моральні й матеріальні сили супротивника або конкурента, посилити власні. Вона передбачає заходи пропагандистського впливу на свідомість людини. Такі війни не призводять безпосередньо до кровопролиття, руйнувань, при їх веденні немає жертв, ніхто не позбавляється даху над головою. Тим часом руйнування, яких завдають інформаційні війни у суспільній психології, психології особи, за масштабами і за значенням є вагомими, а часом і перевищують наслідки збройних війн. Головне завдання інформаційних війн полягає у маніпулюванні масами. Мета такої маніпуляції найчастіше полягає у внесенні в суспільну та індивідуальну свідомість ворожих, шкідливих ідей та поглядів; дезорієнтації й дезінформації мас; послабленні певних переконань; залякуванні свого народу образом ворога; залякуванні супротивника своєю могутністю; забезпечення ринку збуту для своєї економіки. У цьому випадку інформаційна війна є складовою конкурентної боротьби. В інформаційній війні метою є гармонізація дій на оперативному рівні з діями на стратегічному рівні, щоб у єдності вони змушували супротивника приймати рішення, які б призводили до дій, сприяли досягненню суб'єктом власних цілей і заважали супротивнику домагатися виконання своїх.» [32, с.179].

Інформаційні війни стають все більш важливими у міжнародних відносинах, політиці, кібербезпеці та громадському дискурсі. Розглянемо докладніше, розкриваючи її поняття та ключові аспекти (див.табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Ключові аспекти інформаційних війн

Дезінформація і фейки	Одним із головних інструментів інформаційних війн є поширення неправдивої інформації або фейків. Це може призвести до створення спотворених образів подій та осіб, а також до зміни громадської думки
Кібератаки	Кіберпростір став важливим полем боротьби в інформаційних війнах. Кібератаки можуть спрямовуватися на інформаційні системи, комунікаційні мережі, електронні ресурси та навіть критичну інфраструктуру
Політична маніпуляція	Інформаційні війни часто включають в себе спроби вплинути на політичні процеси та вибори, зокрема шляхом маніпуляції соціальними мережами та розповсюдженням дезінформації.
Вплив на міжнародні відносини	Інформаційні війни можуть мати міжнародний аспект, включаючи вплив на відносини між країнами, дипломатичний тиск та створення антиукраїнських або антиєвропейських наративів.
Кібербезпека та захист	Одним з важливих аспектів боротьби з інформаційними війнами є забезпечення кібербезпеки та захисту від кібератак.
Соціальні мережі та кіберпростір	Інформаційні війни використовують соціальні мережі та Інтернет для поширення повідомлень та маніпуляції громадською думкою.
Захист демократичних цінностей	Інформаційні війни загрожують демократичним цінностям, таким як свобода слова, свобода преси та вільний обмін інформацією.

Складено за посиланням [33, с. 12].

«У контексті геополітичних зрушень та конфліктів активне використання публічної дипломатії набуває особливої ваги. За допомогою відкритих комунікаційних каналів та медіа, країни мають вплив на думки громадськості. Інформаційна війна та дезінформація стають викликом для держав, і публічна

дипломатія є засобом протидії таким негативним явищам, сприяючи налагодженню діалогу» [34, с. 3].

Інформаційні війни, що мають глибокі корені в історії, стали важливим елементом сучасних конфліктів. Від давніх пропагандистських кампаній до сучасних цифрових стратегій, інформаційні війни еволюціонували, особливо з появою Інтернету та соціальних мереж, які значно змінили способи поширення інформації. Ці технології дозволяють швидко дистриб'ювати повідомлення, але також створюють можливості для дезінформації та маніпуляцій. Психологічні механізми, як-от когнітивний дисонанс, пояснюють, чому люди піддаються впливу в умовах інформаційної війни.

Одним із основних викликів, з якими стикається дипломатія, є поширення інформаційної війни та дезінформації. Соціальні платформи можуть використовуватися як зброя для поширення неправдивих наративів, дезінформації та пропаганди, що може спотворити повідомлення дипломатії та завдати шкоди довірі до держав. Наприклад, зростання заходів з дезінформації під час геополітичних конфліктів підкреслило вразливість зусиль дипломатії. Використання росією дезінформації на платформах соціальних мереж, таких як Facebook і Twitter, під час військової агресії та міжнародних криз є яскравим прикладом того, як можна маніпулювати платформами для поширення упереджених наративів і дезінформації [35, с. 4].

«Доречно згадати безпрецедентний приклад стрімкого зростання позитивного іміджу України в очах світової спільноти та посилення позицій як геополітичного актора через позиціонування себе державою вільною, сучасною та демократичною на тлі повномасштабного вторгнення рф. У тому числі використання інформаційних технологій, ЗМІ, соціальних мереж, сприяли швидкому розповсюдженню новин війни, викриття злочинів армії ворога, трансляція наслідків військової агресії рф серед аудиторії у всьому світі» [36, с. 114].

Протягом першого року збройної агресії росії проти України, українці активно використовували TikTok, Facebook, Instagram як платформу для

інформування світової спільноти про події в Україні, для підвищення публічності й навіть частково як засіб «розвідки». У мережах масово з'являлися відео, що фіксували пересування російських військ і загальну ситуацію в реальному часі. Саме відео з TikTok стали одним із перших вагомих доказів фактичного вторгнення російських військ на територію України. Біженці створювали власні канали, де розповідали про переїзд до інших країн і життя в таборах. Українці, які переховувалися у бомбосховищах, ділилися порадами щодо дій під час повітряної тривоги: як евакуюватися і що необхідно брати із собою.

«Повномасштабна російсько-українська війна суттєво змінила політичну та безпекову картину світу та призвела до відповідних змін механізмів забезпечення безпеки, реагування на кризи різного походження та їх врегулювання. Російсько-українська війна є не лише конфліктом на політичному та військовому рівні, але й справжнім полем битви для дипломатів. Цей конфлікт, що триває з 2014 року, вказує нам на значення дипломатії в міжнародних відносинах та можливості використання дипломатичних інструментів для розв'язання конфліктів» [37, с.134].

Війна охоплює різноманітні аспекти: від прямого бойового протистояння на фронті до авіаударів по мирних жителях, руйнування цілих міст і регіонів, вчинення геноциду, маніпулювання інформацією, а також військових стратегій і політичних рішень.

«Слід відзначити зростання рівня дезінформації, що поширюється росією, намагаючись впливати як на українців, так і на громадян тих країн, які надають Україні підтримку. В Україні ведеться боротьба з інформаційними загрозами, приділяється увага питанням щодо забезпечення інформаційної безпеки. Ще на початку війни, 2 березня 2022 року Міністерство закордонних справ запустило інформаційну платформу про війну в Україні «War.Ukraine». На платформі публікують новини з фронту, факти подій, перевірені дані, актуальні новини з фронту. Боротьба з російською пропагандою є одним з успіхів української дипломатії» [38, с. 47].

Інформаційна війни та гібридні загрози, які впливають з агресивного російського реваншизму, стали серйозним безпековим викликом не лише для України, а й для країн Західної Європи та міжнародної дипломатії в цілому.

«Українська дипломатія постала перед проблемою протидії російській пропаганді та дезінформації, поширюваною з метою впливу як на українське населення, так і на громадян тих країн, що надають Україні підтримку. Перелік інформаційних загроз, створюваних країною-агресором, не є вичерпним, адже в умовах війни стратегії часто змінюються залежно від динаміки результатів на полі бою, а тому боротьба з виникаючими інформаційними загрозами відбувається постійно» [37, с.135].

Україна перебуває під постійним тиском відкритої інформаційної війни з боку агресора, метою якої є дискредитація держави та викривлення її міжнародного іміджу. У цих умовах перед українською публічною дипломатією постає завдання ефективно протистояти зовнішній пропаганді, нейтралізувати її вплив і водночас зміцнювати позитивний образ країни через поширення достовірної інформації та висвітлення її здобутків.

Інформаційна війна в Україні стала невід'ємною складовою сучасних міжнародних дипломатичних процесів, суттєво впливаючи на характер і вектор співпраці держави з іншими країнами. Поширення дезінформації та гібридні методи ведення конфлікту створюють нагальну потребу для української влади активно взаємодіяти з іноземними партнерами задля донесення достовірної інформації та дипломатичного врегулювання ситуації. Особливого значення набуває результативна зовнішня політика та дипломатична діяльність. Україна налагоджує активну взаємодію з міжнародними структурами, зокрема ООН, Європейським Союзом та іншими, з метою ефективного донесення правдивої інформації про внутрішню ситуацію та виявлення гібридних загроз.

Підтримка міжнародних партнерів відіграє вирішальну роль у зміцненні національної безпеки та забезпеченні стабільності. Розширення міжнародної співпраці дозволяє Україні формувати ефективні союзи, спрямовані на

подолання поточного конфлікту. Така стратегія передбачає інтенсивну дипломатичну роботу, спрямовану на формування взаєморозуміння та партнерства між країнами, особливо в умовах сучасних інформаційних загроз.

«Ключовими інструментами інформаційної війни є дезінформація, пропаганда, кібератаки та соціальна інженерія. Соціальні мережі стали найефективнішим інструментом інформаційної війни, дозволяючи швидко поширювати фейкові новини та маніпулювати громадською думкою. Інформаційна війна становить серйозну загрозу для європейської безпеки. Вона може підірвати довіру до демократичних інститутів, посилити соціальну поляризацію, дестабілізувати міжнародні відносини та завадити прийняттю ефективних рішень [39, с. 125]».

«Інформаційна війна є складним явищем, що включає різноманітні компоненти, такі як інформаційні, інформаційно-психологічні та психологічні аспекти. Цей комплекс взаємодій стає основою стратегій, використовуваних державами, терористичними групами чи іншими суб'єктами, які ініціюють інформаційні операції. Ці дії, як правило, детально плануються заздалегідь з метою досягнення конкретних цілей, і вони виявляються дієвим інструментом впливу на світову арену» [40, с. 61–62].

«Необхідно визначити, що держави, завдяки своєму впливовому статусу і наявності розвинутих систем управління, мають унікальні можливості для ефективної організації та проведення інформаційних операцій. Це особливо актуально в контексті використання своїх систем влади, що включають в себе державне управління та владні структури. Держави можуть впливати на глобальну сцену, використовуючи інформаційні війни як стратегічний інструмент в різних сферах, таких як військова, економічна, політична і соціальна.

У сфері військових дій інформаційні операції можуть включати в себе дезінформацію противника, керування гібридними загрозами та кібератаками для добивання стратегічних переваг. У сфері економіки держави можуть використовувати інформаційні війни для підірвання економічних зусиль

конкурентів, впливаючи на їхні фінансові ринки та інвестиційну привабливість. У політичній сфері інформаційні операції можуть спрямовуватися на маніпулювання громадською думкою та вплив на політичні процеси як внутрішні так і міжнародні. Соціальні аспекти інформаційних війн включають в себе використання соціальних мереж та масових комунікаційних засобів для формування громадської думки, руйнування соціального спокою та формування сприятливого оточення для політичних чи економічних інтересів. Загалом, важливо розуміти, що держави володіють великим потенціалом в управлінні інформаційним простором, і їхня діяльність в цьому напрямку може мати вагомий вплив на глобальну ситуацію в різних галузях» [40, с. 61–62].

«Для протидії інформаційним загрозам необхідно розвивати критичне мислення, підтримувати незалежні ЗМІ, забезпечувати кібербезпеку та міжнародне співробітництво. Інформаційна війна є потужним інструментом у гібридних конфліктах. Для захисту від неї необхідно розвивати стійкість до маніпуляцій, підтримувати незалежну журналістику та міжнародну співпрацю. Європейський Союз та його країни-члени повинні приділяти особливу увагу захисту свого інформаційного простору, оскільки інформаційні атаки є однією з найсерйозніших загроз для європейської безпеки [39, с. 125–126]».

Інформаційні атаки становлять спрямовані не лише на окремі інститути чи інфраструктуру, а й безпосередньо на свідомість громадян і політичну стабільність. Через поширення дезінформації, маніпулятивний контент та спотворення фактів зловмисники можуть впливати на громадську думку, підірвати довіру до демократичних інституцій, посіяти паніку або ворожнечу між різними соціальними групами. Особливо небезпечними є такі атаки під час виборів, референдумів або у кризових ситуаціях, коли суспільство найбільш вразливе до зовнішнього впливу. В умовах цифровізації та високої проникності соціальних мереж, інформаційні атаки можуть поширюватися блискавично і сягати масштабів, які важко передбачити чи швидко

нейтралізувати. Тому європейські держави змушені розглядати кібертаки та інформаційні кампанії як реальний виклик національній безпеці та цілісності Європейського Союзу загалом.

Кібератаки стали невід’ємною складовою сучасних загроз, які поєднуються з інформаційними методами впливу. Вони спрямовані на виведення з ладу критичної інфраструктури, викрадення конфіденційних даних, паралізацію урядових структур або створення паніки серед населення. Особливу небезпеку становлять атаки на енергетичні системи, банківську сферу, транспорт або медичні заклади, адже навіть короточасний збій може призвести до серйозних соціальних і економічних наслідків. Окрім цього, кібератаки можуть супроводжуватись кампаніями дезінформації, що підсилює ефект впливу. У глобальному вимірі вони часто використовуються як інструмент політичного або військового тиску, а відсутність чітких міжнародних норм щодо відповідальності лише ускладнює боротьбу з ними.

«У кібербезпеці існує поняття «убивчий ланцюжок» (Kill Chain), яке позначає етапи кібератаки на інформаційні системи – об’єкти атаки. До компрометації об’єкта атаки передують такі етапи:

- розвідка (збір інформації про об’єкт атаки за допомогою відкритих джерел);
- озброєння (створення шкідливого ПЗ та експлойтів для відправки до об’єкта атаки);
- доставка (відправка до об’єкта атаки експлойтів і шкідливого ПЗ електронною поштою, з використанням web-сайтів тощо.

Після компрометації об’єкта атаки, вже можлива реалізація таких етапів:

- керування й контроль (віддалене керування об’єктом атаки, що здійснюється за допомогою командного сервера або каналу);
- виконання дій (зловмисник здійснює шкідливі дії, наприклад, викрадає інформацію, шифрує файли, перехоплює керування, виконує підміну даних, виводить пристрої системи з ладу або проводить додаткові атаки на інші

пристрої в мережі, знову реалізуючи етапи «убивчого ланцюжка» [41, с. 47 – 48].

В сучасному світі, інформаційні атаки можуть впливати на різні сфери життя – від особистої безпеки до національної інфраструктури. Є кілька прикладів інформаційних атак, що відбулися з 2022 року до сьогодні, які демонструють масштаби та різноманітність сучасної інформаційної війни.

До першого прикладу, як вже зазначалося вище, віднесемо російські дезінформаційні кампанії в Україні. Всім відомо, що після повномасштабного вторгнення в Україну в 2022 році Росія активно використовувала інформаційні атаки для деморалізації населення та підризу довіри до української влади. У квітні 2024 року мешканці Харкова отримували фейкові SMS-повідомлення з закликами евакуюватися через нібито оточення міста російськими військами. Ці повідомлення були частиною психологічної операції, спрямованої на посилення паніки серед цивільного населення. Також використовувалися дрони Orlan-10 та системи Leer-3 для розповсюдження дезінформації через соціальні мережі та месенджери [42].

У 2023 році компанія Meta видалила найбільшу в історії китайську операцію впливу, яка включала понад 7 700 акаунтів, 954 сторінки та 15 груп на Facebook, а також активність на інших платформах, таких як YouTube, Reddit і TikTok. Ця мережа, пов'язана з китайськими правоохоронними органами, просувала проурядові наративи та критикувала політику Заходу [43].

Інформаційний тиск відбувся напередодні виборів у Франції. Перед президентськими та парламентськими виборами у Франції активно поширювалися фейкові новини про кандидатів, їхні зв'язки з іноземними державами та компрометуюча інформація. Часто такі кампанії координувалися через російські або прокремлівські джерела з метою підірвати довіру до проєвропейських політиків. Крім того, кампанія «Doppelgänger» використовувала генеративний штучний інтелект для створення фейкових

новин, що імітували відомі медіа, з метою поширення проросійських наративів у Франції та інших європейських країнах [44].

З 2022 року в Німеччині активізувалися проросійські дезінформаційні кампанії, спрямовані на підрив довіри до уряду та розпалювання антимігрантських настроїв. Ці кампанії використовували фейкові новини про злочини, нібито вчинені біженцями, та поширювалися через соціальні мережі. Згідно з дослідженням СЕРА, понад половина мешканців Східної Німеччини підтримують екстремістські партії, що частково пов'язано з впливом дезінформації [45].

У США з 2022 року активно фіксується діяльність іноземних інформаційних кампаній, спрямованих на втручання у внутрішньополітичні процеси. Особливо інтенсивними стали атаки напередодні президентських виборів 2024 року. Основними джерелами дезінформації були Росія, Китай та Іран. Кампанії включали:

- поширення фейкових новин щодо кандидатів (зокрема підрив авторитету Джо Байдена та розпалювання конфліктів навколо Дональда Трампа);
- маніпуляції на темах расизму, міграції, прав ЛГБТ+, COVID-19 та вакцинації;
- використання соціальних мереж (Facebook, X/Twitter, TikTok) для поширення розділяючих наративів.

«За даними Офісу директора національної розвідки США (ODNI), ці кампанії мали на меті підірвати довіру до виборчої системи, поляризувати американське суспільство та ослабити позиції США на міжнародній арені»[46].

Інформаційні атаки у XXI столітті стали одним із головних інструментів гібридної війни, що дедалі активніше використовується як авторитарними режимами, так і окремими недержавними акторами. Аналіз прикладів із Франції, США, Німеччини, України та інших країн демонструє, що такі кампанії не лише підривають довіру до демократичних інститутів, а й можуть

мати реальний вплив на вибори, суспільну стабільність і міжнародну політику. Сучасні дезінформаційні стратегії стали технічно більш витонченими, часто із залученням штучного інтелекту, фейкових акаунтів, бот-мереж та фальшивих ЗМІ.

У цьому контексті забезпечення інформаційної безпеки, розвиток критичного мислення серед громадян, прозорість політичних процесів та міжнародна співпраця є ключовими умовами захисту демократій від зовнішніх маніпуляцій. Протидія інформаційним атакам вимагає не лише технічних засобів, а й стратегічного бачення та політичної волі з боку урядів, громадянського суспільства та міжнародних організацій.

«Наявність відповідних заходів забезпечення безпеки, компетентного персоналу та захисних технологій є важливими складовими для запобігання кібератакам та іншим загрозам, які можуть нанести шкоду державній безпеці. Для покращення рівня цифрової безпеки в дипломатичних установах можуть бути запроваджені різні заходи, такі як підвищення кваліфікації персоналу в галузі кібербезпеки, оновлення захисних технологій та організації інфраструктури, відновлення резервних копій даних та систем, використання захищених каналів зв'язку та інших заходів. Встановлення захисних засобів на комп'ютерах та мережевих пристроях, таких як антивірусні програми, фаєрволи та інші. Ці заходи допомагають запобігти вторгненням та іншим видам кібератак, що можуть привести до витоку конфіденційної інформації або порушення роботи комп'ютерних систем. Антивірусні програми дозволяють виявляти та вилучати зловмисний програмний код, в тому числі віруси, троянські програми та шпигунське програмне забезпечення. Вони контролюють доступ до мережі та блокують шкідливий трафік, що може бути викликаний кібератаками. Також антивіруси можуть бути налаштовані на блокування з'єднань з небезпечних IP-адрес або на фільтрацію трафіку на основі певних правил» [18, с. 22–23].

Отже, у сучасному світі, поняття «інформаційна війна» вийшло за межі публіцистики та політичної риторики, перетворившись на повноцінний об'єкт

наукового аналізу. Сьогодні воно розглядається як багатогранне явище, що охоплює цілеспрямоване використання інформаційних засобів для впливу на громадську думку, політичні процеси чи безпекову ситуацію. До основних інструментів таких війн належать дезінформація, кібервтручання, маніпуляції у ЗМІ та соціальних мережах. Усе це свідчить про зростаючу роль інформаційного протистояння у глобальній політиці.

«Інформаційні війни – це форма боротьби, в якій сторони використовують інформаційні ресурси та технології для досягнення своїх політичних, військових або економічних цілей. Ця боротьба може бути як відкритою, так і прихованою, і включати в себе різні засоби впливу, такі як дезінформація, кібератаки, політична маніпуляція та інші. Єдиного визначення «інформаційної війни» досі не існує і на сьогодні поняття «інформаційна війна» визначається по-різному» [33, с. 11].

«Дезінформація та пропаганда є поширеними інструментами інформаційного впливу, що використовуються з метою формування у аудиторії певних уявлень або емоцій, які вигідні для сторони, що поширює ці повідомлення. Дезінформація полягає в навмисному спотворенні фактів або вигадуванні подій для того, щоб маніпулювати свідомістю людей. Пропаганда ж спрямована на формування ідеологічного наративу, підкріпленого чітко визначеними цінностями та переконаннями» [47, с. 78].

Інформаційна війна та дезінформація створюють серйозні виклики для сучасної дипломатії, значно ускладнюючи процеси міждержавного діалогу, формування зовнішньополітичного іміджу та забезпечення міжнародної безпеки. В умовах інформаційного перенасичення та широкого використання цифрових технологій, фейкові наративи можуть стрімко поширюватися, підриваючи довіру до офіційної дипломатії, дискредитуючи держави на міжнародній арені або навіть провокуючи політичні конфлікти.

Класичні дипломатичні інструменти виявляються недостатніми у боротьбі з новими інформаційними загрозами. У відповідь держави змушені адаптувати свою дипломатичну діяльність, зокрема шляхом створення

спеціальних підрозділів з комунікаційної безпеки, впровадження стратегічних комунікацій, медіамоніторингу та контрdezінформаційних кампаній. Успішна дипломатія в умовах інформаційної війни вимагає нових стратегій, які враховують вплив дезінформації на міжнародні відносини. Лише через активну співпрацю та інноваційні підходи до комунікації можна ефективно вирішувати ці виклики.

3.2. Переваги та ризики використання соціальних медіа в дипломатії та міжнародній комунікації

У XXI соціальні медіа стали невід'ємною частиною глобального інформаційного простору. Їхній вплив поширився далеко за межі приватного спілкування, охоплюючи сфери політики, бізнесу та дипломатії. Зовнішньополітичні відомства та міжнародні організації дедалі активніше використовують соціальні платформи, такі як Twitter, Facebook, Instagram та YouTube, як інструменти публічної дипломатії, що дозволяє налагоджувати прямий контакт з іноземною аудиторією та оперативно реагувати на події світового масштабу.

Однак поряд із перевагами існує низка суттєвих ризиків. Використання соціальних мереж у дипломатії може призвести до витоків чутливої інформації, викривлення змісту повідомлень, або навіть до дезінформаційних кампаній, що шкодять міжнародним відносинам. Крім того, невдало сформульоване повідомлення або неправильна інтерпретація допису можуть викликати дипломатичні скандали або загострити міждержавні суперечки. Таким чином, ефективне використання соціальних медіа в дипломатичній сфері вимагає стратегічного підходу, професійного контенту та високого рівня цифрової грамотності.

Розглянемо з таблиці 3.4 переваги та ризики використання соціальних медіа в дипломатії та міжнародних комунікаціях.

Таблиця 3.4

Переваги та ризики використання соціальних медіа в дипломатії та міжнародних комунікаціях

Переваги	Недоліки
1. Соціальні мережі дозволяють дипломатам спостерігати за подіями, збирати інформацію та виявляти ключові фактори впливу, надавати канали впливу поза традиційною аудиторією.	1. Відсутність достатніх технологій.
2. Можливість швидкої та ефективної комунікації.	2. Необхідність покращення навичок цифрового спілкування.
3. Близькість з аудиторією.	3. Централізовані та негнучкі адміністративні системи.
4. Цифрові технології надзвичайно корисні для збору та обробки інформації про дипломатичну діяльність.	4. Бюрократичні процеси прийняття рішень.
5. Дозволяють урядам аналізувати можливі наслідки тих чи інших подій у різних країнах.	5. Культура анонімності.
6. Низька вартість.	6. Витік інформації.
7. Дозволяють політикам розширити свій вплив.	7. Хакерські атаки.
8. Більше часу на продумування відповідей.	8. Низький рівень контролю за поширенням контенту.

Складено за посиланням [48, с. 61].

Соціальні медіа відіграють важливу роль у сучасній дипломатії та міжнародних комунікаціях, відкриваючи нові можливості для збирання інформації, аналізу громадської думки та оперативної взаємодії з аудиторією. Вони дозволяють дипломатам реагувати на події в режимі реального часу, формувати позитивний імідж держави та ефективно поширювати офіційні

позиції. Завдяки низькій вартості, прямому контакту з громадськістю та потужному аналітичному потенціалу цифрова дипломатія посилює м'яку силу країни.

Водночас, її ефективне використання вимагає подолання низки викликів: відсутності необхідних технологій, недостатньої цифрової грамотності серед дипломатів, бюрократичних обмежень, а також ризиків, пов'язаних із витоком інформації, кібератаками та розповсюдженням дезінформації.

«Соціальні мережі є платформою для поширення інформаційних кампаній, спрямованих на вплив на інші держави чи регіони. Деякі держави використовують соціальні медіа для поширення ідеології, пропаганди чи дезінформації, що може мати серйозні наслідки. Наприклад, кібервійни, втручання у вибори, маніпуляції суспільною думкою та створення фейкових новин часто відбуваються через соціальні платформи.

Компонентами інформаційних технологій в політиці є створення, збір, зберігання, обробка та розповсюдження інформації з метою досягнення політичних задач. Кожен політичний актор для того, щоб досягти своєї мети, створює необхідну інформацію. Окрім створення ще одним важливим аспектом є збір актуальної і потрібної інформації, за допомогою якої політичні суб'єкти мають можливість здобути або втратити владу і домогтися свого впливу, отримати переваги в політичній сфері. У контексті обробки інформації слід згадати процес трансформації і зміни даних для досягнення певної політичної мети. Саме на цьому етапі може статися викривлення інформації, поява помилкових відомостей і дезінформації, спрямованої на створення найбільш вигідного для політичного суб'єкта результату. Останнім та найголовнішим моментом є розповсюдження інформації, яке полягає в транспортуванні потрібних даних як можна більшій кількості споживачів за допомогою ЗМІ, політичної реклами та ін. У сучасному світі, де сила інформації почала мати такий самий вплив, як сила автоматної черги, політичні суб'єкти всіма способами намагаються створити свої потоки даних та відомостей з метою подачі вигідної їм інформації» [15, с. 639–640].

«Сучасний світ характеризується глибокою взаємозалежністю країн, зростаючими міжнародними викликами та стрімким розвитком технологій. В цьому контексті розвиток міжнародних відносин та глобалізація значно впливають на публічну дипломатію. Ці процеси змінюють підходи країн до спілкування з глобальною аудиторією та впливають на публічну дипломатію. Публічна дипломатія отримала нові можливості завдяки використанню новітніх технологій та соціальних медіа. Країни по всьому світу активно застосовують засоби для підвищення ефективності своєї публічної дипломатії. Велике зацікавлення викликають питання пов'язані з тим, які нові технології та соціальні медіа використовуються країнами та які переваги та ризики пов'язані з цими зусиллями. Публічна дипломатія стає важливим інструментом для побудови довіри та співпраці. Країни активно спілкуються з глобальною аудиторією, розповідають про свою політику, цінності та досягнення. Вони намагаються створити позитивне сприйняття, яке сприяє підтримці та співпраці з іншими країнами» [49, с. 48–49].

«Соціальні медіа дозволяють країнам налагоджувати прямий зв'язок зі своїми громадянами та міжнародним співтовариством. Країни активно розміщують інформацію про свою культуру, економіку, туризм та важливі події. Крім того, соціальні медіа створюють можливість для взаємодії та діалогу з аудиторією, що допомагає у міжнародних комунікаціях, зміцненні відносин та вирішенні проблем» [49, с. 47].

Соціальні медіа сприяють глобальній взаємодії, роблячи комунікацію більш доступною та динамічною. Багато держав активно застосовують ці інструменти для підсилення публічної дипломатії, ефективніше доносячи свої меседжі до міжнародної аудиторії. Соціальні платформи виконують функцію каналу для двостороннього спілкування, популяризації національної культури, економічних досягнень і політичних ініціатив. Завдяки інноваціям, таким як відеоконференції та онлайн-трансляції, з'являється можливість організовувати міжнародні переговори та комунікацію в режимі реального часу, що суттєво

зменшує потребу в особистих зустрічах і сприяє зближенню учасників дипломатичних процесів.

«Безпрецедентний доступу до інформації, супроводжується зворотньою стороною, до якої входять, по-перше, циркуляція просто величезного обсягу інформації загалом, а це означає, що потрібні повідомлення можуть бути втрачені або неправильно витлумачені, що значно знижує ефективність традиційних стратегій; а по-друге, хибна інформація та дезінформація. Платформи соціальних медіа здатні і, насправді, активно поширюють неправдиві наративи та пропаганду, ускладнюючи зусилля публічної дипломатії у здобутті довіри цільової аудиторії. Контент, створюваний в соцмережах також може й повинен включати інтерактивні елементи, такі як опитування, сеанси запитань і відповідей й прямі трансляції для сприяння взаємодії. Використовуються для цього переважно такі платформи, як Twitter (X), Facebook, Instagram і TikTok, а також для обміну історіями, зображеннями та відео, які резонують з різними групами людей» [50, с. 28].

«Наприклад, США можуть сприяти більш динамічним та інтерактивним відносинам із світовою громадськістю. США мають конкурувати не лише з іншими націями, а й з недержавними суб'єктами, зокрема приватними корпораціями та впливовими особами, кожна з яких зі своєю власною ціллю та аудиторією. Створення резонансних повідомлень і збереження довіри в такому насиченому просторі вимагає тонкого розуміння динаміки цифрових комунікацій. Дипломати ж та спеціалісти зі зв'язків з громадськістю тут мають володіти не лише традиційними дипломатичними навичками, але й навичками цифрового спілкування, аналізом даних та основами з кібербезпеки. Це вимагає значних інвестицій в освіту та професійний розвиток, щоб гарантувати, що зусилля публічної дипломатії очолюють люди, які не лише є вмілими комунікаторами, але й вміють орієнтуватися в цифровому ландшафті. Тож, США залишаються попереду у використанні соціальних медіа, штучного інтелекту та аналітики великих даних для ефективного націлювання та залучення різноманітної аудиторії» [50, с. 32–33].

Однією з ключових переваг використання соціальних медіа є здатність взаємодіяти з глобальною аудиторією різними мовами, що сприяє розширенню кола прихильників і зменшує ймовірність перекручення змісту повідомлень. Проведення регулярних онлайн-ефірів у співпраці з авторитетними іноземними ЗМІ зміцнює довіру до джерела інформації та стимулює об'єктивне висвітлення міжнародними журналістами. Такі комунікаційні підходи сприяють створенню цілісного та узгодженого інформаційного середовища.

«Завдяки цьому Україна посилює власну безпеку, й здобуває репутацію держави, здатної ефективно протидіяти кіберзагрозам. У комплексі всі ці напрями публічної дипломатії забезпечують Україні широку підтримку міжнародної спільноти та формують передумови для зміцнення конкурентоспроможності держави в глобальному контексті. Очевидно, що в повоєнний період публічна дипломатія України вийде на новий виток і в новий вимір, зосереджуючись на залученні міжнародної підтримки для відновлення економіки, інфраструктури та соціального капіталу. Ця діяльність має бути спрямована не лише на залучення фінансової і технічної допомоги, а й на зміцнення привабливості України для іноземних інвестицій і сприяння технологічному трансферу. Висвітлення успішних кейсів з відновлення зруйнованих міст, розвиток програм міжнародного співробітництва, а також участь у глобальних форумах, присвячених відбудові, сприятимуть формуванню іміджу України як надійного партнера з чіткою стратегією післявоєнного розвитку. Ключова роль у цих процесах належить стратегічним комунікаціям на рівні громадянських ініціатив, які залучають міжнародну аудиторію до реконструкції шкіл, лікарень, культурних центрів та інших об'єктів, що символізують відродження української ідентичності та духу. Особливу увагу приділяють реалізації екологічних ініціатив, які інтегрують Україну в Європейський зелений курс і створюють додаткові можливості для співпраці з європейськими партнерами» [51, с.86–87].

Однак, варто також враховувати ризики і загрози, які можуть формуватися в засобах масової інформації, зокрема в соціальних медіа. Анонімність користувачів і відсутність ефективного контролю за контентом ускладнюють боротьбу з інформаційними атаками, що становить серйозний виклик для державних інституцій. Крім того, некоректно сформульовані повідомлення офіційних осіб у соцмережах можуть призвести до спотворення дипломатичних намірів або викликати міжнародний резонанс. У зв'язку з цим надзвичайно важливо дотримуватися професійних стандартів комунікації, інформаційної безпеки та критичного підходу до цифрового контенту.

«Соціальні медіа здатні створювати нові ризики для прийняття ефективних рішень у царині міжнародних відносин і зовнішньої політики. Останнє пов'язують із тим, що у мережевому суспільстві технічно набагато спрощується створення інформації, самий споживач настільки інтегрований у процес вироблення новин, що поступово розмивається межа між споживачем і автором. У такому комунікативному середовищі як, наприклад, відеоблог автор є водночас і режисером, і сценаристом, і першим глядачем, і першим рецензентом. Така ситуація суттєво знижує якість готового контенту, часто робить його маніпулятивним, адже у переважній більшості випадків такий інформаційний продукт зорієнтований на певну цільову аудиторію і при його створенні відбувається орієнтація на цільову аудиторію із відповідними цінностями і поглядами. Соціальні медіа формують нову комунікаційну модель, побудовану на суттєвому зниженні значущості якості контенту. Демократичність в роботі соціальних медіа за певних обставин може сприяти розпалюванню ворожнечі і розширенню параметрів міжнародних конфліктів. Так соціальні медіа через інтерактивну комунікацію спроможні швидко розповсюджувати недостовірну інформацію про конфліктну ситуацію, тим самим розпалюючи ворожнечу між сторонами і водночас втягуючи у протистояння все більше коло учасників із антагоністичними політичними орієнтаціями. Такими діями може змінюватися структура міжнародного

конфлікту, протистояння ставатиме більш інтенсивним і погано керованим» [52, с. 108–109].

Соціальні медіа формують нову комунікаційну модель, побудовану на суттєвому зниженні значущості якості контенту. Демократичність в роботі соціальних медіа за певних обставин може сприяти розпалюванню ворожнечі і розширенню параметрів міжнародних конфліктів. Так соціальні медіа через інтерактивну комунікацію спроможні швидко розповсюджувати недостовірну інформацію про конфліктну ситуацію, тим самим розпалюючи ворожнечу між сторонами і водночас втягуючи у протистояння все більше коло учасників із антагоністичними політичними орієнтаціями. Такими діями може змінюватися структура міжнародного конфлікту, протистояння ставатиме більш інтенсивним і погано керованим.

«Розвиток соціальних медіа відкриває нові можливості для міжнародної співпраці через інструменти цифрової трансформації дипломатії, але також створює ризики деструктивного цифрового впливу. Негативні наслідки включають цифрові санкції, блокування доступу до електронних послуг та кібератаки як інструмент дипломатичного тиску» [53, с. 23–24].

«Використання соціальних мереж у дипломатичній діяльності дозволяє впливати на широке коло споживачів інформації, що створює переваги для країн на міжнародному рівні. Оскільки дипломатична інформація здатна оминати внутрішні державні фільтри, вона подається у "чистому" вигляді, а не як переказ із вуст третіх осіб. Комунікативний потенціал соцмереж у контексті медіадипломатії посилюється тим, що власники акаунтів одночасно виступають як постачальники інформації, як споживачі інформації та як розповсюджувачі інформації. Важливою перевагою Twitter та Facebook дипломатії є робота із цільовими групами для створення сприятливого поштового середовища з метою просування національних інтересів, попередження кризових ситуацій, вирішення суспільних проблем, дослідження громадської думки тощо» [54, с. 98].

У сучасному світі соціальні медіа стали потужним інструментом дипломатії, дозволяючи державам комунікувати з міжнародною аудиторією в режимі реального часу. Однак їх використання супроводжується низкою ризиків, які можуть негативно вплинути на ефективність дипломатичної діяльності та міжнародний імідж держави.

«Не зважаючи на усі недоліки соціальні медіа в дипломатії доводять свою дієздатність у кризовий період та виконують покладені завдання. Жодна демократична держава, що прагне міжнародного партнерства, не може собі дозволити ігнорування такого способу комунікації, адже, як підтверджу Л. Перм'якова, відкритість – це вимушена потреба для держав, які працюють в інформаційній площині. І якщо не наповнити цю площину об'єктивною інформацією, то її наповнять інші учасники світових відносин, що може негативно вплинути на здійснення зовнішньополітичних завдань» [55, с. 61].

«Сучасні уряди все більше визнають важливість роботи з іноземцями. Розширене громадянське суспільство та проблемні мережі можуть у деяких випадках кинути виклик урядовій владі, але частіше вони можуть слугувати безцінними інструментами для обміну інформацією, розвитку взаєморозуміння та вирішення проблем» [56, с. 37].

Соціальні платформи дозволяють дипломатам, міністерствам закордонних справ та міжнародним інституціям миттєво поширювати інформацію, реагувати на події та формувати публічний дискурс. Це особливо важливо у кризових ситуаціях, коли час реакції має вирішальне значення. Наприклад, під час повномасштабної агресії РФ проти України МЗС України активно використовувало Twitter, Facebook та інші платформи для інформування світової спільноти та мобілізації міжнародної підтримки [57].

Через соціальні медіа держави мають змогу формувати позитивний імідж, просувати національні інтереси, культурні цінності та ініціативи. Зокрема, Україна в умовах війни ефективно використовує соціальні мережі для демонстрації єдності народу, героїзму військових та солідарності з партнерами [58].

Слід також пам'ятати, що соціальні платформи стають інструментом гібридної війни. Через них поширюються фейки, маніпуляції та провокаційні наративи, спрямовані на дестабілізацію міжнародної спільноти. Прикладом є кампанії російської пропаганди в соціальних мережах, спрямовані проти України, НАТО та західних демократій [59].

«Засоби масової комунікації можна розглядати як специфічне суспільне явище, головне призначення якого – формування громадської думки шляхом передачі змістовної та оціночної інформації. Це здійснюється через різні комунікаційні канали, що дозволяють поширювати актуальні повідомлення та впливати на сприйняття аудиторії»[60, с. 72].

Таким чином, хоча соціальні медіа відкривають нові можливості для дипломатії, їх використання пов'язане з низкою ризиків, які потребують уважного аналізу та розробки стратегій для їх мінімізації. Забезпечення інформаційної безпеки, розвиток цифрових навичок серед дипломатів та впровадження чітких протоколів комунікації є необхідними кроками для ефективного використання соціальних медіа в дипломатичній діяльності.

Соціальні медіа – це не просто новий інструмент у зовнішній політиці, а простір, у якому формуються нові правила дипломатії. Завдання міжнародних акторів — навчитися ефективно функціонувати у цьому середовищі, мінімізуючи ризики та максимально використовуючи його потенціал.

ВИСНОВОК

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що соціальні медіа відіграють ключову роль у трансформації сучасної дипломатії та міжнародних комунікацій. Вони стали не лише платформами для поширення інформації, а й повноцінними інструментами формування зовнішньополітичних наративів, впливу на громадську думку та зміцнення міжнародного іміджу держав.

1. У процесі виконання дипломної роботи було проаналізовано теоретичні основи використання соціальних медіа в публічній дипломатії, визначено сутність цього феномену та його місце в сучасній системі міжнародних відносин. Соціальні медіа розглянуто як новий інструмент публічної дипломатії, який забезпечує державам можливість прямої комунікації з міжнародною аудиторією, впливу на громадську думку та просування національних інтересів. Визначено, що мета використання соціальних платформ у дипломатії полягає у формуванні позитивного іміджу держави, зростанні рівня прозорості та ефективності зовнішньополітичної комунікації. Досліджено механізми функціонування соціальних медіа у міжнародному середовищі, виявлено ключові інструменти комунікації, які використовуються в дипломатичній діяльності, зокрема: офіційні акаунти МЗС, посольств, цифрові кампанії, візуальний контент, та прямі трансляції. Окрема увага приділена формуванню наративів, використанню емоційних звернень та персоналізованої дипломатії через соціальні платформи.

2. Соціальні платформи виступають ефективними інструментами міжнародної комунікації, надаючи можливість оперативного реагування на глобальні події та розширення контактів між урядами, організаціями та громадянами. Їх використання вимагає врахування алгоритмів, цифрових стратегій і культурних контекстів, що забезпечує успішну реалізацію зовнішньополітичних комунікацій. Досліджено, яким чином соціальні мережі

функціонують як канали міжнародної комунікації. Особливу увагу приділено їхнім технічним, інформаційним та комунікативним можливостям. Установлено, що механізми взаємодії в соціальних мережах включають персоналізовану комунікацію, , відеоконтент, та аналізу аудиторії. Соціальні медіа виявилися ефективним засобом трансляції зовнішньополітичних меседжів, реагування на кризи в режимі реального часу та залучення громадськості до дипломатичного діалогу. Визначено, що цифрові комунікації істотно впливають на гнучкість і результативність зовнішньополітичної діяльності держав.

3. Дипломатичні установи та міжнародні організації активно інтегрують соціальні медіа у свою діяльність як засіб прозорості комунікації, інформування та взаємодії з глобальною аудиторією. Це сприяє посиленню публічної дипломатії, підвищенню довіри до інституцій та оперативному поширенню інформації на міжнародному рівні. Досліджено практичні приклади застосування соціальних платформ дипломатичними структурами. Зокрема, розглянуто діяльність МЗС, посольств, консульств, а також таких міжнародних організацій, як ООН, ЄС, НАТО та ЮНІСЕФ. Показано, що соціальні медіа використовуються для оперативного інформування, просування глобальних кампаній, взаємодії з громадськістю та контрдій дезінформації. Аналіз показав, що публічна дипломатія стала постійною складовою зовнішньої політики багатьох країн і використовується як інструмент м'якої сили, що підвищує міжнародну присутність і довіру.

4. Завдяки соціальним мережам дипломати отримали можливість безпосередньої комунікації з громадськістю, що сприяє зниженню бар'єрів між владою та суспільством. Така взаємодія забезпечує відкритість дипломатичних процесів, сприяє формуванню позитивного іміджу та підвищує рівень довіри до зовнішньої політики. Проаналізовано нові моделі дипломатичного діалогу, які виникли завдяки соціальним мережам. Встановлено, що соціальні медіа дозволяють дипломатам безпосередньо спілкуватися з аудиторією, обходячи традиційні ЗМІ. Такі платформи, як

Twitter, Facebook, Instagram і TikTok, активно використовуються для формування наративів, підтримки контактів із громадськістю та реалізації інформаційних кампаній. Окрема увага приділена персоналізації дипломатії, коли офіційні особи стають медіаакторами. Це сприяє підвищенню відкритості дипломатичної діяльності, але водночас вимагає обережності та професійності у веденні міжнародної комунікації.

5. Інформаційні війни та поширення дезінформації в соціальних медіа створюють серйозні виклики для дипломатичної діяльності. Вони підривають довіру до офіційних джерел, ускладнюють міжнародну комунікацію та вимагають від дипломатів нових стратегій реагування та інформаційної безпеки. Проаналізовано негативні аспекти публічної дипломатії, зокрема поширення фейкової інформації, пропаганди та деструктивних наративів через соціальні медіа. Визначено, що сучасна дипломатія стикається з новими загрозами, які вимагають стратегічного управління інформацією та посилення кібербезпеки. Досліджено конкретні приклади інформаційних війн і гібридних атак, зокрема у контексті війни в Україні. Зроблено висновок, що соціальні медіа можуть як посилювати міжнародну стабільність, так і загрожувати їй за відсутності належного контролю та регулювання.

6. Соціальні медіа пропонують численні переваги — оперативність, широку аудиторію, можливість формувати наративи. Однак одночасно з цим вони несуть і ризики, зокрема маніпуляції, витоки інформації та загрозу цифрових атак. Ефективне використання цих інструментів потребує ретельно продуманих стратегій, етичних норм і цифрової грамотності дипломатів. Підсумовуючи дослідження, виявлено ключові переваги соціальних мереж: оперативність, охоплення широкої аудиторії, зворотний зв'язок, можливість персоналізації та візуалізації інформації. Водночас ідентифіковано ризики: маніпуляції, зниження довіри через фейки, кібератаки, втрату контролю над офіційним наративом. Доведено, що для ефективного використання соціальних медіа в дипломатії необхідне стратегічне планування, цифрова

грамотність дипломатів та комплексні заходи інформаційної безпеки. Запропоновано практичні рекомендації щодо подолання цих викликів. Проаналізовано механізми функціонування соціальних платформ у контексті міжнародних відносин, зокрема способи, якими державні установи, міжнародні організації та окремі дипломати використовують ці ресурси для досягнення стратегічних цілей. Соціальні мережі відкрили нові формати взаємодії між владою та громадськістю, що зробило дипломатію більш відкритою, адаптивною та чутливою до суспільних очікувань.

Отже, соціальні медіа стали невід'ємною частиною інструментарію сучасної дипломатії, що значно розширює її можливості, але водночас вимагає нових підходів до комунікації, безпеки та довіри в міжнародному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кулеба Д.І. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України. *Міністерство закордонних справ України*. 2021–2025. URL:<https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Павлюх М. В., Кушней С.Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. *Політичне життя*. 2023. № 4. С. 123–126. (дата звернення 15.10.2024).
3. Ніколас Дж. Калл. Cull, N. Public diplomacy before gullion: the evolution of a phrase. *USK Center on Public Diplomacy*. 2006. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase> (дата звернення: 02.11.2024).
4. Tuch, H. Communicating with the World: U. S. Public Diplomacy Overseas. Нью-Йорк: St. Martin's Press 2012. (дата звернення: 15.11.2024)
5. Серeda К. В., Габро І.В. Соціальні мережі як ефективний інструмент здійснення цифрової дипломатії. *Політичні науки*. 2018. № 4 (56). С.604–608 (дата звернення: 10.11.2024).
6. Харечко І. Twitter – дипломатія: зарубіжний досвід для України. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2015. С. 291–297 (дата звернення: 10.11.2024).
7. Юдін А. Соціальні мережі 2024: рейтинг найпопулярніших платформ в Україні та світі, статистика і тренди. *Marketer*. 2024. URL: <https://marketer.ua/ua/social-media-rating-of-the-most-popular-platforms-in-ukraine-and-the-world/> (дата звернення: 20.11.2024)
8. Ільницька У. В. Цифрові технології дипломатії і міжнародної діяльності України у глобальному інформаційно – комунікативному просторі:

особливості та трансформація. 2023. С. 601–619. URL: (дата звернення: 22.11.2024).

9. Громадський простір. 2024. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=posylyujemo-vydymist-efektyvni-stratehiji-dlya-nuo-u-facebook>

10. Інформаційний портал. PRO ІДЕЇ 2024р. URL: <https://www.proidei.com/youtube-2024-1012/>

11. Базик Р. Р. Роль соціальних медіа як інструменту поширення пропаганди та їх вплив на політичну активність суспільства. *Науковий журнал «Політикус»*. 2024. С. 16–23 (дата звернення 22.11.2024).

12. Соломіна Є.Ю *Соціальні мережі в системі політичної комунікації України*. 2022. № 5. С. 5 (дата звернення: 23.11.2024).

13. Посібник з питань використання соціальних мереж, розроблений Департаментом преси і публічної інформації Консультативної місії ЄС в Україні. *Використання соціальних мереж*. 2020. м. Київ. С. 12 (дата звернення 30.11.2024)

14. Павлюх М.В. Застосування соціально – комунікаційних технологій у міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини: теоретико – практичні аспекти*. Випуск 4. 2019. С. 239–248. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.4.2019.177654> (дата звернення: 01.12.2024)

15. Загурська - Антонюк В.Ф., Пеньковська В.Р. Роль соціальних медіа у дипломатії в сучасних геополітичних реаліях. *Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково - практичної конференції « Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття»* (м. Житомир, 13-13 грудня 2024 року). Житомир: Житомирська політехніка, 2024. С. 638-641

16. The Global Goals - Глобальні цілі ООН 2030. New IT School. URL: <http://www.itschool.vn.ua/the-global-goals/> (дата звернення: 05.12.2024)

17. Коцюба В.В. Медіа дипломатія в зовнішньополітичних стратегіях держави: дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії: Луцьк, 2024. С. 29–40. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/spetsializovani-vcheni-rady/razovispetsializovani-vcheni-rady/kotsyuba-vladlena-v-yacheslavivna/> (дата звернення: 03.12.2024)

18. Сабашенко М.С. Проблеми цифрової безпеки та її значення для дипломатії: аналіз загроз та ризиків. 2023. С.11–31. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fc97de2a-6ca7-437d-8917-d811ab8afb29/content> (дата звернення: 05.12.2024)

19. Дорош Л. Особливості залучення соціальних мереж у діяльність органів державної влади. *Політичні науки*. 2020. №1. С. 8–12. (дата звернення 08.12.2024).

20. Салтикова О.О. Зв'язки з громадськістю як ефективний механізм забезпечення зовнішньої політики Іспанії. 2024. Київ. С. 39–40 URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/64750> (дата звернення: 09.12.2024).

21. Шпилик С. В. Інформаційна війна, пропаганда та пр: такі схожі й такі різні... *Галицький економічний вісник*. 2014. Том 47. № 4. С. 178–188 (дата звернення: 09.12.2024).

22. Бабин Д.А. Роль соціальних мереж як політичного інструменту у контексті зміни зовнішньополітичного курсу України (2013 – 2021pp.). 2022. Чернівці. С. 74–83. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9237/01.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 10.12.2024).

23. Батюкова Н.О. Цифрова дипломатія як механізм забезпечення інтернет – комунікації у сфері зовнішньої політики. *Цифрова дипломатія як механізм забезпечення зовнішньополітичної комунікації*. 2021. №1864 Київ. С. 10–15. (дата звернення: 10.12.2024).

24. Таценко І.М. Особливості цифрової дипломатії у виробленні зовнішньої політики України. 2023. Київ. С. 13–20. URL:

<https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/b1d5ad97-3440-4bdf-8a38-e05edebd0b13/download> (дата звернення: 11.12.2024).

25. Краснопольська Т.М., Милосердна І.М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип.69. С. 13–20. URL: <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1296> (дата звернення: 12.12.2024)

26. Подлущкий Д.А. Політичний імідж держави: міжнародний досвід та Українські реалії. *Інституційний репозиторій НДУ імені Миколи Гоголя*. 2024. Ніжин. С. 22–25. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/3950> (дата звернення: 12.12.2024).

27. Кицишин Н.Є., Лосєва І.В. Репрезентація вербальних та невербальних засобів вираження ввічливості у традиційних та нових жанрах англomовного дипломатичного дискурсу. *Видавничий дім "Гельветика"*. 2023. Вип.30. С. 87–92. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/63944> (дата звернення: 13.12.2024).

28. Twiplomacy Study. Geneva. 2018. URL: <https://rb.gy/55ceu> (дата звернення: 13.12.2024).

29. Бабарикіна Н.А. Публічна дипломатія в умовах інформаційного суспільства. *Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів*. 2024. Одеса. С. 8–11. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19554> (дата звернення: 14.12.2024).

30. Інформаційна війна. *Енциклопедія Сучасної України*. 2024. URL: <https://esu.com.ua/article-12460> (дата звернення: 20.12.2024).

31. Сухраков А.С. Сучасні виклики російсько – української інформаційної війни. *Політичні науки та методики викладання соціально-політичних дисциплін*. 2020. Т. 22, № 27. С. 83–88 (дата звернення: 20.12.2024).

32. Шпилик С. Інформаційна війна, пропаганда та пр: такі схожі й такі різні. *Маркетингові технології підприємства у сучасному науково – технічному середовищі*. 2014. Т. 47, № 4. С. 178–189. (дата звернення: 20.12.2024).

33. Гмиря А. Інформаційні війни в міжнародних відносинах: еволюція та адаптація до сучасності. *Дипломна робота*. Харків. 2023. С. 11–23. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30846>

34. Карпінська Т.С. Публічна дипломатія як інструмент зовнішньої політики України. Національний авіаційний університет. 2023. С. 3–55. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/60321>

35. Голобородько О. Використання цифрової культурної дипломатії для просування національних інтересів у глобальному інформаційному просторі. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. С. 1–7 (дата звернення: 25.12.2024).

36. Руднєва А.О., Мальована Ю.Г. Цифрова дипломатія у формуванні системи національної безпеки України в умовах війни з рф. *Регіональні студії*. 2023. № 34. С. 111–115. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/70327> (дата звернення: 25.12.2024).

37. Меженська О.В. Російсько – Українська війна – війна в дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2024. Вип. 73. С. 134–141. (дата звернення: 26.12.2024).

38. Гречко О. Основні засади і специфіка реалізації культурної дипломатії в Україні в умовах війни. *Редакційна колегія*. 2024. Т. 3. С. 45–48. URL: https://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/2024/tom_3_2024.pdf#page=45 (дата звернення: 26.12.2024).

39. Мазур І., Пивовар М. Сучасні гібридні війни як нова форма міжнародних конфліктів: виклики для європейської безпеки. *Сучасні загрози миру в Європі*. 2024. №4. С. 124–126. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2024/pages/29641/zbirnyk-0602.pdf#page=124> (дата звернення: 26.12.2024).

40. Конончук В.Д., Ржевська Н.Ф. Інформаційна війна та її вплив на міжнародні дипломатичні процеси: досвід України. *UNIVERSUM*. 2023. №3. С. 60–64. (дата звернення: 30.12.2024).

41. Бараненко Р.В. Кібератаки як одна з форм кібертероризму. *Інформатика, обчислювальна техніка та автоматизація*. 2021. С. 45–50. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-5941/2021.1-1/07> (дата звернення: 30.12.2024)

42. Reuters. Russia vs Ukraine: the biggest war of the fake news era. 01.08.2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russia-vs-ukraine-biggest-war-fake-news-era-2024-07-31/> (дата звернення: 30.12.2024)

43. Time. Meta Takes Down ‘Largest Ever’ Chinese Influence Operation. 31.08.2024. URL: <https://time.com/6310040/chinese-influence-operation-meta/> (дата звернення: 15.01.2025)

44. U.S. Cyber Command. Russian Disinformation Campaign “DoppelGänger” Unmasked: A Web of Deception. 03.09.2024. URL: <https://www.cybercom.mil/Media/News/Article/3895345/russian-disinformation-campaign-doppelgnger-unmasked-a-web-of-deception/> (дата звернення: 15.01.2025).

45. CEPA. Germany in the Crosshairs of Russia’s Information War. 15.10.2024. URL: <https://cepa.org/article/germany-in-the-crosshairs-of-russias-information-war/> (дата звернення: 20.01.2025).

46. Офіс директора національної розвідки США (ODNI). Офіційна доповідь про іноземне втручання у вибори 2024 року. 22.10.2024. URL: <https://www.dni.gov/index.php/newsroom/reports-publications/reports-publications-2024/4006-foreign-threats-after-voting-ends> (дата звернення: 22.01.2025).

47. Березенко В. Особливості формування іміджу держави в міжнародному інформаційному просторі. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: «Журналістика миру під час війни: потенціали і

можливості». Запоріжжя. 2024. С. 77–80. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/25337/1/0061188.pdf#page=50> (дата звернення: 30.01.2025)

48. Мірошниченко Т., Федорова Г. Цифрова дипломатія як сучасний комунікаційний інструмент міжнародних відносин. *ГРАНІ*. 2021. Том 24. №12. С. 58–65. (дата звернення: 06.02.2025).

49. Прудько В.О. *Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Публічна дипломатія в умовах сучасних глобальних викликів і загроз»*. Ніжин. НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 45–50. (дата звернення: 10.02.2025)

<http://lib.ndu.edu.ua:8080/dspace/bitstream/123456789/2990/1/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%202023.pdf#page=45>

50. Захарук Є.О. Публічна дипломатія як інструмент сучасної зовнішньої політики США. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра спеціальності 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" освітньо-професійної програми "Міжнародні відносини". Національний авіаційний університет. Київ. 2024. С. 28–41. URL: <https://er.nau.edu.ua/items/866fbfa6-cda5-47c4-ad26-520bf2a9c69d> (дата звернення: 10.02.2025).

51. Кравчук Н.Я. Публічна дипломатія як стратегічний імператив зміцнення конкурентоспроможності держави в умовах трансформації світового порядку. *EMPIRIO*. 2025. Т. 2, №1. С. 79–91. (дата звернення: 11.02.2025).

52. Седляр Ю.О., Стадніченко. Соціальні медіа як сучасна комунікаційна технологія. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Випуск 41. 2023. С. 105–110. URL: <https://doi.org/10.32782/apfs.v041.2023.18> (дата звернення: 20.02.2025).

53. Любитовець О.О. Цифрова трансформація економічної дипломатії. Робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 292 Міжнародні економічні відносини. 2024. С. 22–25. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/26742> (дата звернення: 01.03.2025)

54. Ліченко А. Соціальні мережі Facebook і Twitter як інструмент медіадипломатії. *Magisterium*. м. Київ. 2014. С. 96–100 URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7551/1/Lichenko.pdf> (дата звернення: 05.03.2025).

55. Єфремова К.В. Особливості використання цифрової дипломатії в умовах пандемії: проблеми і перспективи розвитку. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 С. 57–64. (дата звернення: 10.03.2025).

56. Кальниш Ю., Любченко А. Механізми «м'якої сили» в сучасній міжнародній інформаційній політиці: реалії та перспективи. *Публічно – управлінські та цифрові практики*. 2024. Випуск 3. С. 31–47. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/public/article/download/3123/3007> (дата звернення: 15.03.2025).

57. Міністерство закордонних справ України. *Офіційна сторінка у Twitter*. URL: https://twitter.com/MFA_Ukraine

58. Укрінформ. *Як Україна веде цифрову дипломатію в умовах війни*. URL: <https://www.ukrinform.ua>

59. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. *Боротьба з дезінформацією в умовах війни*. URL: <https://spravdi.gov.ua>

60. Ролін А.В. Особливості використання засобів масової комунікації у політичному PR. Кваліфікаційна робота магістра спеціальності 052 "Політологія". Запоріжжя. 2025. С. 74 URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/25821>

АНОТАЦІЯ

Пеньковська В.Р. «Роль соціальних медіа в сучасній дипломатії та міжнародних комунікаціях».

Кваліфікаційна робота студентки IV – го курсу денної форми навчання на здобуття освітнього рівня бакалавр спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Державний університет «Житомирська політехніка». Факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин, Житомир, 2025.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У кваліфікаційній роботі досліджено, як соціальні медіа стали невід’ємною частиною інструментарію сучасної дипломатії, що значно розширює її можливості, але водночас вимагає нових підходів до комунікації, безпеки та довіри в міжнародному середовищі.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади соціальних медіа як інструменту публічної дипломатії, їх еволюцію та значення у формуванні зовнішньополітичної стратегії держав. Визначено ключові функції, інструменти та можливості міжнародної комунікації в глобальному середовищі.

Другий розділ містить аналіз практичного застосування соціальних мереж дипломатичними установами та міжнародними організаціями. Окрему увагу приділено прикладам цифрової дипломатії, взаємодії дипломатів із громадськістю та ефективності медіаплатформ у процесі міжнародного діалогу.

У третьому розділі досліджено вплив соціальних медіа на міжнародну комунікацію в умовах гібридних загроз, інформаційних війн та дезінформації. Розглянуто як переваги, так і ризики використання соціальних платформ у

дипломатії, а також їхній вплив на формування міжнародної громадської думки.

Результати дослідження підтверджують зростаюче значення соціальних медіа у сучасній дипломатії як потужного засобу публічної комунікації, формування іміджу держави та просування національних інтересів на міжнародній арені. Запропоновані рекомендації можуть бути корисними для вдосконалення інформаційної політики та підвищення ефективності цифрової дипломатії.

Ключові слова: соціальні медіа, публічна дипломатія, соціальні платформи, міжнародні комунікації, інформаційна політика, вплив медіа, зовнішня політика, комунікаційні стратегії.

Penkovska V.R. *The Role of Social Media in Modern Diplomacy and International Communications*.

Bachelor's thesis of a fourth-year full-time student for the degree of Bachelor in the specialty 291 "International Relations, Public Communications and Regional Studies". State University "Zhytomyr Polytechnic". Faculty of National Security, Law and International Relations. Zhytomyr, 2025.

The qualification paper consists of an introduction, three chapters, conclusions, and a list of references.

This research explores how social media has become an integral part of the toolkit of modern diplomacy, significantly expanding its capabilities while simultaneously requiring new approaches to communication, security, and trust in the international environment.

The first chapter examines the theoretical foundations of social media as a tool of public diplomacy, its evolution, and its role in shaping states' foreign policy strategies. The chapter identifies key functions, tools, and opportunities of international communication in the global environment.

The second chapter provides an analysis of the practical use of social networks by diplomatic institutions and international organizations. Particular attention is given to examples of digital diplomacy, engagement between diplomats and the public, and the effectiveness of media platforms in international dialogue.

The third chapter investigates the impact of social media on international communication under conditions of hybrid threats, information wars, and disinformation. It considers both the advantages and risks of using social platforms in diplomacy, as well as their influence on shaping international public opinion.

The results of the research confirm the growing importance of social media in modern diplomacy as a powerful means of public communication, image building, and the promotion of national interests on the international stage. The proposed recommendations may be useful for improving information policy and enhancing the effectiveness of digital diplomacy.

Keywords: social media, public diplomacy, social platforms, international communications, information policy, media influence, foreign policy, communication strategies.